

Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Varga Klaudia

2022, június

Szegedi Tudományegyetem
Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
Alkalmazott Pedagógiai Intézet Óvodapedagógus-képző Tanszék

ÓVODAI NEVELÉS A PANDÉMIA ALATT

KINDERGARTEN EDUCATION DURING THE PANDEMIC

Témavezetők:

Hódi Ágnes

Egyetemi adjunktus

Soós Katalin

mesteroktató

Készítette:

Varga Klaudia

Óvodapedagógiai szakos hallgató

Szeged, 2022

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
1. Szakirodalmi áttekintés	7
1.1. Koronavírus megjelenése Magyarországon	7
1.1.1. Módszertani ajánlás	7
1.2. A digitális átállás	9
1.3. Óvodáskorú gyerekek digitális eszközhasználata	12
1.3.1. Otthoni IKT-eszközhasználat	12
1.3.2. Digitális eszközök az óvodában	13
1.4. Digitális eszközök hatása a gyerekekre	14
1.5. A digitális átállás a hátrányos helyzetű gyerekeknél	16
2. A kutatás módszerei és eszközei	18
2.1. Szülők által kitöltött kérdőív	18
2.1.1. Kutatási kérdések	18
2.1.2. Módszerek	18
2.2. Pedagógusok által kitöltött kérdőív	19
2.2.1. Kutatási kérdések	19
2.2.2. Módszerek	20
3. Az eredmények és értelmezésük	21
3.1. Szülők által kitöltött kérdőív	21
3.2. Óvodapedagógusok által kitöltött kérdőív	32
Összegzés	43
Irodalom	45
Mellékletek	2
Ábrák jegyzéke	7
Plágium nyilatkozat	9

BEVEZETÉS

Dolgozatom az Óvodai nevelés a pandémia alatt címet kapta, mivel azt a témakört szerettem volna körbejárni, hogy hogyan is valósult meg a távolléti óvodai nevelés az óvodákban a koronavírus okozta bezárások alatt. Nagyon sok adatunk van arról, hogy az iskolákban hogyan is folyt ez a digitális átállás 2020 tavaszán, ezzel ellentétben az óvodák esetében kevés adatokkal, információkkal rendelkezünk arról, hogy milyen körülmények között valósult meg a gyerekek nevelése az otthonlét alatt.

Azért is választottam kutatásomnak ezt a témát, mivel egy igen aktuális problémát vet fel, mivel még napjainkban is jelen van a járványhelyzet, és bármikor megismétlődhet az oktatási intézmények bezárása. Éppen ezért, minél több adattal rendelkezünk erről a problémáról, annál felkészültebben tudnánk reagálni egy újabb esetleges bezárás alkalmával.

Véleményem szerint igen érdekes az, hogy hogyan is élték meg az óvodás gyermekek ezt a nem mindennapi helyzetet. Érdekelt továbbá az is, hogy a szülők, valamint az óvodapedagógusok hogyan oldották meg ezt az új és váratlan élethelyzetet. Az iskolákban digitálisan kellett megoldani a gyermekek további oktatását, ám ez az óvodákban nem volt kötelező jellegű, így kíváncsi voltam arra, hogy milyen eszközökkel, milyen módszerek segítségével oldották meg a gyermekek nevelését az otthoni környezetben. Nagyon sok szülő dolgozott, ezért nem készültek arra, hogy a gyerekeknek otthon kell tartózkodniuk, így felmerül az a kérdés is, hogy hogyan is oldották meg a gyermekek felügyeletét.

Felmérésem során számos területet szándékozom vizsgálni. A pedagógusok és a szülők számára egyaránt egy ismeretlen terület volt a távolléti óvodai nevelés fogalma. Nem voltak erre a helyzetre kutatások, nem voltak megtervezett nevelési eszközök, metodikák. Az óvodapedagógusoknak, a szülőkkel és pedagógustársaikkal együtt kellett megoldani ezt az unortodoxnak számító helyzetet, így ezt szeretném majd vizsgálni, hogy milyen módon történt ez meg. Kitől kaptak segítséget az új tervek kialakításában, milyen módon, milyen eszközökkel történt a nevelés, amennyiben ez online módon történt, volt-e a családoknak otthon bármilyen digitális eszköz, amivel meg tudták oldani, és emellett fontos kérdés az is, hogy hogyan oldották meg a gyermekek felügyeletét, okozott-e bármilyen problémát, vagy változást. Mindemellett fontos vizsgált területnek gondolom azt, hogy a digitális eszközök hogyan befolyásolhatják a gyermekek fejlődését. Számos kutatás van arról, hogy milyen hatásai lehetnek a digitális eszközöknek a gyermekek fejlődésére, és kiderül ezekből a

kutatásokból, hogy nagy százalékban jelen van a gyermekek mindennapjaiban ezeknek az eszközöknek a használata.

Kutatásom célja, hogy pontos és hiteles adatokat kapjak arról, hogy a távolléti óvodai nevelés megvalósult-e a bezárások alatt, és ha igen, milyen módszerekkel, eszközökkel, hatásos volt-e a gyerekek számára és hogy okozott-e, vagy okozni fog a gyermekek fejlődésében változást az, hogy otthon kellett nevelésüket megoldani. Célkitűzésem, hogy megvizsgáljam azt, hogy az óvodás gyermekek körében mennyire volt jelen már a vírus előtt a digitális eszközök világa, és hogy a távolléti nevelés növelte vagy csökkentette-e ezeknek az eszközöknek a rendszeres használatát. Mindezek mellett szeretném, hogy a távolléti óvodai nevelés kialakulása közben felmerülő problémákra választ találhassunk, hogy ha ismét bekövetkezne egy esetleges bezárás, vagy ehhez hasonló intézkedés, akkor sokkal magabiztosabban, felkészültebben állhassunk az újabb kihívások elé.

Számos kutatás szól arról, hogy a gyermekekre kifejezetten negatív hatással lehet a digitális eszközök használata, de ezzel ellentétben akár pozitív hatása is lehet a gyermekek fejlődésére nézve. Nagyon fontos hogy a gyermekek digitális eszközhasználatára egy szabályt alakítsunk ki, ami elősegíti azt, hogy elkerüljük a negatív hatás felülkerekedését, mindemellett elengedhetetlen a szülői tudatosság és felkészültség is. A távolléti óvodai nevelésről és annak hatásáról egyelőre kevés adattal rendelkezünk, de az eddigi tapasztalatok alapján, úgy gondoljuk, hatalmas kiesését fog jelenteni a fiatalok nevelésében, oktatásában, mivel az otthontartózkodás számos lehetőséget zárt el a gyermekek előtt. A kutatási hipotézisem emiatt a következő, miszerint a felülrótt megállapítások megcáfolása vagy további bizonyítékkal történő megerősítése.

Tanulmányomban a következő kérdésekre szeretnék válaszokat keresni. Hogyan valósult meg a távolléti óvodai nevelés? Az óvodákban is digitálisan, vagy papír alapon, vagy esetleg nem is tartottak nevelést a bezárások alatt? Lesz-e bármilyen következménye annak, hogy az óvodáskorú gyermekek nem járhattak be személyesen az óvodába, hanem otthon, a pedagógusok és a barátok jelenléte nélkül kellett megoldaniuk a nevelésüket? Vajon befolyásolta-e a gyerekek digitális eszközhasználati szokásait az óvoda bezárása? Többet használták ezeket az eszközöket, vagy esetleg kevesebbet, és ha használták is, milyen célokra? A szülők ellenőrizték-e gyermekük digitális eszközökön való tevékenységét, vagy esetleg közös tevékenység volt a gyermekek és a szülők között? Mennyire voltak a pedagógusok digitális téren jártasak? Használták-e már korábban az óvodai foglalkozásokon a digitális eszközöket? Voltak-e elérhető digitális eszközök a pedagógusoknak, illetve a családoknak?

A dolgozatomban felmerülő kérdések megválaszolását, a szülők és óvodapedagógusok segítségével szeretném megválaszolni. Az óvodapedagógusoknak és a szülőknek egyaránt egy kérdőívet készítettem, melyekben a távolléti óvodai neveléssel kapcsolatban teszek fel kérdéseket. A kérdőíveket különböző internetes platformokon, óvodapedagógus és kisgyermekes szülői csoportokban tettem közzé, majd az eredményeket kielemezve, összevetve szeretném megválaszolni kérdéseimet.

1. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

1.1. Koronavírus megjelenése Magyarországon

Az Covid19-koronavírus-járvány Magyarországon, 2020 tavaszán idézett elő nagy változásokat egyaránt az emberek és az oktatás életében. Az egyetemeken felfüggesztették a jelenléti oktatásokat, azokat a távoktatás, azaz a digitális oktatás váltotta fel. A bölcsődék, óvodák, általános- és középiskolák helyzetéről pedig az adott városok önkormányzatai döntöttek. Ezek egy ideig még folytatódhattak jelenléttel, ám nem sokkal az egyetemeket követően, ezeket is bezárták, és itt is a távoktatás lépett érvénybe.

Mindenkinek felfordult az élete emiatt, mind a pedagógusoknak, mind a családoknak, hiszen egy új dologgal kellett szembenézniük, amire még nem voltak kidolgozott pedagógiai programok, tantervek, és a családokban is egy teljesen új rendet kellett felállítani a szülőknek.

1.1.1. Módszertani ajánlás

Mivel mindenki számára egy új és ismeretlen helyzet volt a vírus okozta óvodai bezárás, így érthető volt az ijedség a szülők és a pedagógusok felől is egyaránt. Mivel még nem voltak ilyen helyzetben se a pedagógusok, se a szülők, így nem volt nekik erre megtervezett, programjuk és tervük. Éppen ezért a legkisebb segítség is hatalmas előnyt jelentett számukra, hogy hogyan is induljanak el ezen a még ismeretlen úton.

Az első ilyen hatalmas segítség az Oktatási Hivatal által elkészített módszertani ajánlás volt, amit az óvodapedagógusok számára készítettek el a koronavírus-járvány okozta óvodai ellátást végző intézményeknél megjelenő rendkívüli szünetre. Ez nagymértékben segítette az óvodapedagógusok munkáját abban, hogy egy új nevelési tervet, és stratégiát tudjanak kidolgozni maguknak, és a családok számára.

A módszertani ajánlás azoknak az óvodáknak és óvodapedagógusoknak szól, ahol a koronavírus-járvány okozta rendkívüli helyzet miatt be kellett zárniuk intézményüket. Olyan programokat, olyan struktúrákat fogalmaznak meg az ajánlásban, amelyek segítik a pedagógusokat abban, hogy ehhez az ismeretlen szituációhoz ki tudják alakítani a szükséges szakmai-módszertani terveket, hogy a távolléti óvodai nevelés sikeresen valósulhasson meg.

Az óvodák bezárása nagy feladat elé állította a pedagógusokat, de ennek is meg volt a pozitív oldala, hiszen ez lehetőséget adott arra, hogy átgondolják pedagógiai programjukat,

az egész óvodai szemléletüket modernizálják. Mind emellett, lehetőséget teremtett arra is, hogy más óvodákkal kapcsolatba kerülhessenek, más pedagógusoktól kapjanak segítséget és megoszthassák egymással megszerzett tudásukat, információjukat.

A különböző digitális eszközök lehetőséget adnak arra is, hogy az internetes platformokon tudják tartani a kapcsolatot a pedagógusok a szülőkkel, pedagógustársakkal, és biztosítja azt is, hogy egy gyorsabb információáramlás jöhhessen létre közöttük.

Mivel az óvodapedagógusok jól ismerik a gyermekek érdeklődését, egyéni szükségleteit, így segíteni tudják a szülőket abban, hogy milyen játékos tevékenységeket tudnak otthon csinálni a gyermekükkel. A digitális eszköz ebben is segítségül jöhet, számos olyan játékos ötlet található meg rajtuk, amiket megoszthatnak a szülőkkel, egy gördülékenyebb tevékenység céljából.

A pedagógusok egészségének megóvása érdekében, a különböző szakmai megbeszéléseket, egyeztetéseket lehetőleg szintén online, vagy telefonon bonyolítsák le, és ha csak szükséges, akkor menjenek be az intézményükbe. Ha van olyan pedagógus, akinek nem áll rendelkezésére digitális eszköz, abban az esetben az intézmény biztosítsa számukra azokat (használhassák az intézményben lévő eszközöket).

A közlemény végén pedig számos internetes oldalt osztottak meg, amelyek segíthetik a pedagógust, hogy minél sikeresebb munkát végezhesen (Oktatási Hivatal, 2020).

Mivel a mai világban szinte már elkerülhetetlen a digitális eszközök használata, így sok óvodában megfigyelhetjük azt is, hogy a pedagógusok már nem csak személyesen, hanem a különféle internetes platformokon is tartják a kapcsolatot a szülőkkel. Úgy gondolom, hogy a járványon kívüli helyzetben is egy jó megoldás lehet, hiszen itt gyorsan tudják tájékoztatni a szülőket, ha valami változás van az óvodai életben, vagy bármikor tudnak tőlük kérdezni, kommunikálni az óvodai eseményekről. Ennek a járványnak az időszakában pedig még előnyösebb, hiszen itt meg tudnak osztani a szülőkkel olyan anyagokat, játékokat amelyek nagy segítségre lehet nekik. Mellesleg ezzel el tudják kerülni a személyes kontaktot is, ami ebben a vírusos időszakban rendkívül fontos volt, saját és mások egészségének megóvása érdekében.

Nagyon sok olyan óvodapedagógus van, akik nem rendelkeznek semmilyen féle okoseszközzel, legfőképpen a pedagógus korából kiindulva, ezért nagyon jó lehetőségnek tartom azt, hogy ha valakinek nincs lehetősége otthoni digitális eszközhasználatra, akkor az használhatja az óvodában lévő eszközöket. Azonban nem minden óvodának adódik meg az a lehetőség, hogy rendelkezzenek ilyen eszközökkel, ezeknél az óvodáknál nehezebb megoldani ezt a pedagógusoknak. Úgy gondolom, jó megoldás lehet ebben az esetben, ha az

adott pedagógus, ha lehetőség adja, megosztózik pedagógustársával, vagy a családban lévő más családtaggal az ilyen eszközökön.

Talán bátran állíthatom, hogy a pedagógusok hatalmas felelősséget és terhet kaptak a vállukra a járványhelyzet miatt, hiszen a szülők szinte tőlük várták a megoldást. A megoldást, hogy hogyan is szervezzenek meg otthon egy óvodai életet a gyermekek számára. Azonban ez neki is új helyzet volt, de még így is helyt kellett állniuk, és a lehető legtöbb segítséget adni a szülőknek, de úgy hiszem ez jól megugorható feladat számukra, hiszen az óvodapedagógusi szakma is állandóan változik. Folyamatosan változik a világ, változnak a gyerekek, változnak a körülmények, így most ez a járványhelyzet is egy változás. Ha a pozitív oldalát nézzük, a pedagógusok egy új lehetőséget próbálhatnak ki, melyhez egy teljesen új rendszert kell megalkotniuk, de úgy gondolom, a pedagógusok kreatív gondolkozása segíteni fogja őket ennek a feladatnak a megoldásában.

1.2. A digitális átállás

Ez az új helyzet mindenki számára egy megoldandó probléma volt, hiszem gyorsan kellett alkalmazkodni a kialakult helyzethez, annak ellenére, hogy senki nem volt rá felkészülve. A pedagógusoknak meg kellett találni azokat a módszereket, azokat a feladatokat, amivel még a bezártság ellenére is segíteni és támogatni tudják a gyermek fejlődését, nevelését. A szülőknek pedig ki kellett találni, hogy hogyan is oldják meg a gyermekek otthoni felügyeletét, vagy esetlegesen hogyan tudják megoldani a távoktatáshoz szükséges környezet kialakítását, eszközök biztosítását. Nagyon sok munkahelyen megadták az a lehetőség hogy otthonról végezhesék a szülők munkájukat, de akiknek ez nem adatott meg, ott vagy az egyik szülő maradt otthon a gyermekkel, vagy a nagyszülőkhöz vitték el, esetleg nagyobbik testvér vigyázott rá, vagy egy bébiszittert kellett fogadniuk a családoknak. Ám a legrosszabb esetben, hogy ha nincs nagyszülő, testvér, vagy nincs anyagi keret egy bébiszitterre, sajnos akkor az, az egyik szülő munkájának az elvesztésével is járhatott.

F. Lassú és Megyeriné (2021) kutatásukban 6 év alatti gyermekek szüleit vizsgálták, a kisgyermekek általános és a vírus ideje alatti médiaeszköz-használatával kapcsolatban. A kutatásban kiderül az, hogy ezek a gyerekek már a vírus előtt is használói voltak ezeknek az eszközöknek, és 46%-ánál emelkedett a képernyőidő a pandémia okozta bezártság miatt. Ez egy nagyon magas szám, de ez szinte elkerülhetetlen volt.

A szülők, ha netán otthon is dolgoztak, nem tudtak gyermekükre figyelni, elhanyagolták őket. Így azt látták jó megoldásnak, ha odaadják ezeket az okoseszközöket a gyerekek kezébe, és addig is elfoglalják magukat. Azonban ez nem volt jó ötlet. A gyermekek, mivel nem kaptak sok figyelmet, bármit tehettek a telefonon. Ott volt a veszélye annak, hogy olyan oldalakat, alkalmazásokat nyitnak meg, amik nem gyermeki tartalmakat foglalnak magukba. Ott van például a Youtube alkalmazás, amelyeken ugye videókat, zenéket nézhet vagy hallgathat az ember. A gyerekek, akik még nem tudnak írni, azok kép alapján kinéznek maguknak egy tetszőleges tartalmat, és arra kattintanak rá. Itt meg is van annak a veszélye, hogy a gyermek olyan tartalmakat néz, ami nem az ő korosztályának megfelelő, vagy esetleg nem igényes tartalmú.

A hat év alatti gyermekeknél fontos a valódi mozgás, a valódi szocializációs kapcsolatok és a digitális eszközök használata ezeket visszaszorítja és ennek számos káros hatása lehet ezeknek a gyerekeknek a fejlődésében (F. Lassú, Megyeriné, 2021).

A járvány okozta bezártság miatt a gyerekek kevesebb időt töltenek a szabad levegőn, és inkább választják a digitális eszközökkel való foglalkozást. Így a gyermekek mozgása és mozgásigénye is csökken, ezzel fejlődésbeli lemaradások alakulhatnak ki, és a gyerekek egészségének fejlődése is visszamaradhat. A gyermekek társas kapcsolatai is csökkennek, mivel a korlátozások, és az otthonlét ezt nem teszi lehetővé. Nem találkozhatnak, nem beszélhetnek óvodás barátaikkal, ennek okaként sérülhet a gyermekek szociális élete, romolhat kommunikációja, szókincsünk.

Villányi G (2021) kutatásában óvodapedagógusokat és szülőket kérdezett arról, hogy milyen hatásai lehetnek a pandémia okozta életmódbeli változásoknak. A bezártság, a mozgás csökkenése negatívan hathat a gyermekek fejlődésére. A sok negatív hatás, ami éri a gyerekeket ebben az időszakban, a számos életmódbeli változás, felerősítheti bennük a félelmet, hosszútávú memóriájuk gyengülhet és egyedül, érdektelennek érezhetik magukat.

A legfontosabb kérdés, amit az óvodapedagógusoknak és a szülőknek egyaránt szemük előtt kell tartania ebben a helyzetben, hogy mi az, ami a gyerekeknek jó, mi az, ami az ő fejlődését szolgálja. A pedagógus alkalmazza a játék, a mozgás, az ének, a kreatívkodás, verselés, mesélés, bábozás és a szabad tevékenység területeket, hisz ezek azok a területek, amik a pandémia alatti időszaban most fontosak a gyermekek számára.

Első sorban nagyon fontos az, hogy a pedagógusok és a szülők rendszeresen tartsák a kapcsolatot, kommunikáljanak egymással. Beszéljék át, hogy gyermekük hogy érzi magát, mi az a terület, amit még fejleszteni kell, mi az, amit pedig fent kell tartani. Fontos, hogy

tájékozottasság egymást minden változásról, hiszen ez az, ami elősegítheti a gyermek zökkenőmentes fejlődését.

A gyermekek figyelme könnyen elterelődik, ez az otthonlét alatt sem volt másképp. Az óvodapedagógusoknak és a fejlesztési szakembereknek egyaránt oda kellett arra figyelniük, hogy a gyermekeknek egyéni fejlődés alapján ajánljanak, ezzel is kialakítva a differenciálás fontosságát. Hiszen ha a gyermekek olyan feladatokat kapnak, amik nem az ő életkori és fejlődésbeli szintjükhöz alkalmazkodnak, így figyelmük könnyen el fog terelődni és a fejlesztés eredményessége annál alacsonyabb lesz.

Ha az óvodapedagógusok online formában tervezték meg a gyermekek otthoni nevelését, az rendkívül nagy hatással van a módszertani eszköztárra, hiszen bizonyos módszereket nem, vagy csak jelentős átformálással lehet alkalmazni (N. Kollár, 2021). Emellett még fontos kérdés lehet az, hogy az óvodapedagógusok kitől kaptak segítséget ahhoz, hogy a távolléti óvodai nevelés megvalósulhasson? Egyáltalán kaptak-e segítséget? Hiszen mint mindenkinek, nekik is új helyzet volt ez az időszak, nekik is szükségük volt a támogatásra, segítségnyújtásra.

A pedagógusoknak nagyon fontos szerepe volt abban, hogy mintát mutassanak a gyerekek számára, hogy ők hogyan állnak hozzá ehhez a helyzethez. A gyerekek szemében az óvodapedagógus egy követendő példa, felnéznek rá, így nagyon fontos hogy ő példamutatóan viselkedjen a távolléti óvodai nevelés alatt. Nagyon fontos szempont ebben a helyzetben, hogy a pedagógusok érdeklődjenek a gyerekek állapotáról, és valahogy próbálják az óvodában megteremtett napirendet valahogy átalakítani az otthonlétű nevelésre. Hiszen ha a gyerekek érzik a törődést, a támogatást, sokkal jobban vészelhetik át ezt az időszakot, másodszorban pedig fejlődésükben is sikerességet érhet el, nem borul fel a már megszokott napirendjük sem.

Amit még érdemes szem előtt tartaniuk az óvodapedagógusoknak a távolléti óvodai nevelés megtervezésénél, hogy ha a csoport vegyes korcsoportú, a nevelés alatt érdemes lenne kooperatív csoportmunkákat is alkalmazni. Hiszen az óvodában egymástól tanulhatnak a gyermekek, kisebbek a nagyobbaktól, de előfordulhat, hogy fordítva, azonban ha a gyerekek otthon vannak, nem tudnak tanulni társaiktól, nincs, akiről példát vehetnének.

Nagyon fontos, hogy a távolléti óvodai nevelés alatt ne a teljesítményt, hanem a sikerélményt helyezzük előtérbe a gyerekeknél (Fekete, 2020). A gyerekeket motiválni kell, és erre a legalkalmasabb, ha folyamatosan dicsérjük, támogatjuk őket. Ha a gyermekek szembesülnek azzal, hogy ismét jól és ügyesen teljesített egy feladatot, annál motiváltabb lesz, és annál jobban fog teljesíteni a feladatok során is.

1.3. Óvodáskorú gyerekek digitális eszközhasználata

A különböző kutatások és vizsgálatok tanulmányozása közben, felmerült bennem a kérdés, hogy vajon ettől a digitális átállástól való aggodalomban, lehet-e szerepe annak, hogy a gyerekek hogyan is használják otthon és/vagy az óvodában ezeket a különböző IKT (információs és kommunikációs technológia) eszközöket? Hiszen számos kutatásban informálódhatunk arról, hogy az óvodában nem jellemző ezeknek az eszközöknek a használata és az azzal kapcsolatos foglalkozások, viszont ezzel ellentétben, az otthoni légkörben igenis magas számban jelen van a gyermekek körében a különböző elektronikus kellékek használata.

1.3.1. Otthoni IKT-eszközhasználat

Bakó és Ráb (2009) cikkükben a szülőket kérdezték arról, hogy milyen számítógéphasználati szokásaik vannak. Elég magas számban a válaszadók 89,2% válaszolta azt, hogy használja a számítógépet. Ha a szülők minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkeznek, annál nagyobb esély van arra, hogy rendelkeznek valamilyen féle digitális eszközzel otthon. A szülők leginkább a hagyományos játékokat preferálják, a képességfejlesztő játékokkal szemben, és nagyon sokan elkövetik azt a hibát, hogy nem ellenőrzik le, vagy próbálják ki azokat a játékokat, amelyekkel a digitális eszközökön a gyermekük elfoglalja magát. Úgy gondolom, ez azonban veszélyes lehet. Hiszen ha a gyermek nem megfelelő oldalakon játszik, előfordulhat, hogy felugró reklámok, hirdetések zavarják meg közben. Itt megvan a veszélye annak, hogy a gyermek rákattint, ennek következtében valamiféle vírust kaphat el általa, vagy egy nem gyermekbarát oldal nyitódhat meg. A szülőknek ellenőrizniük, vagy előre ki kéne próbálniuk ezeket a különböző játékokat, mivel azt tapasztalhatjuk, hogy nagy számban szaporodnak el a kevésbé tudományos számítógépes fejlesztő, szórakoztató játékok és programok (Fáyné, et al., 2016).

Egy 2007-es tanulmányban kiderül az is, hogy a magyar családok közül, akik napi szinten használják az internetet, az eléri a közel 90%-ot, akik pedig heti, vagy havi rendszerességgel használják, azok pedig közel 10%-a ezeknek a családoknak (Hódi, et al., 2019). Otthon az óvodás korú gyermekek többségének nincs saját IKT eszköze, azonban akinek van, azok közül sokaknak táblagépe és okostelefonja van, az utóbbi eszköz pedig az, amit a legtöbbször használnak a gyerekek. Hetente átlagosan 3-4 órát töltenek ezeknek az eszközöknek a használatával, leginkább mese- vagy filmnézésre, fotók nézegetésére,

zenehallgatásra vagy különböző játékok kipróbálására. Úgy gondolom, hogy mivel a szülők is nagy számban a digitális eszközöknek a használói, érdemes a gyermekekkel együtt használni ezeket az eszközöket, mivel így tudják ellenőrizni gyermekük tevékenységeit, tudják szabályozni képernyő használatuknak idejét, és mindemellett egy közösen eltöltött tevékenységet is kialakíthatnak a szülők gyermekükkel.

1.3.2. Digitális eszközök az óvodában

Az óvodák több mint harmada rendelkezik számítógéppel, de kevesebb, mint harmaduk rendelkezik internet-hozzáféréssel. Az óvodapedagógusok körülbelül 8%-a rendelkezik valamilyen informatikai ismerettel, végzettséggel, azonban közülük, csupán csak 3%-a használja oktatási célra. (Fáyné et al., 2016). Éppen ezért figyelhetjük meg azt, hogy az óvodában nemigen vannak számítógépes foglalkozások, hiszen a hosszabb ideje már szakmában lévő pedagógusok, nem vettek részt olyan felkészítéseken tanulmányaik során, amik a digitális világra készítették volna fel őket. Ennek következményeként láthatjuk azt, hogy a pedagógusok ismereteiknek hiánya miatt, nem használják a digitális eszközöket foglalkozások céljából.

Azonban mivel az életünkben jelen vannak a digitális eszközök, így úgy tűnik, hogy már egyre többen kezdenek ebben a világban elmélyedni, és beilleszteni azt az oktatásokba is. Turcsányiné (2004) tanulmányában megtudhatjuk azt is, hogy mivel már számos iskolában elkezdtek az informatikai eszközök használatának tanítását, tantervbe illesztését, így nagyon sok óvoda és szülő is úgy gondolja, hogy mivel az óvoda az iskolaérettségre készít fel, ott is foglalkozni kellene az IKT eszközökkel. Nagyon fontos azonban, hogy először is a gyermekekkel ismertessük meg a számítógépek helyes használatát. Mutassuk meg nekik milyen belső és külső bemeneteles eszközeik lehetnek egy számítógépnek, milyen hasznos és biztonságos oldalakat találhatnak/használhatnak rajta, és mindenképp beszéljünk el velük a számítógéphasználat hátrányairól, veszélyeiről.

Török (2007) kutatásában megtudhatjuk azt, hogy a szülők kevésbé tartják fontosnak, hogy egy óvoda mennyire felszerelt IKT eszközökkel és hogy használják is ezeket képességfejlesztés céljából. A szülők sokkal inkább azt figyelik, hogy az óvoda jól felszerelt-e, bútorok vagy akár játékok szempontjából, emellett fontosnak tartják még a humán jellegű foglalkozásokat (mint például a sportot, idegennyelveket), óvodapedagógus személyiségét, vagy az udvar használhatóságát. Nagyon magas számban gondolják azt a szülők, hogy gyermekeik későbbi tanulmányaikra jó hatással lehetnek az óvodai légkörben történő

számítógépes foglalkozások, így annak száma is egyre jobban növekszik, hogy a szülők gyermekeiket valamilyen számítógépes külön foglalkozásra íratják be az óvodában.

Összegezve ezeket az eredményeket, megfigyelhetjük, hogy ha az óvodákban nagyobb hangsúlyt kaptak volna ezek a számítógépes szakkörök, akkor magabiztosabban állhattak volna hozzá a szülők és pedagógusok egyaránt a járvány okozta bezárások idejére. A gyerekek is sokkal több ismerettel rendelkeztek volna arról, hogy hogyan is lehet kihasználni a számítógépek pozitív adottságait, és talán a pedagógusok is könnyebben tudtak volna nekiállni annak, hogy hogyan is szervezzék át foglalkozásaikat a digitális felületre.

1.4. Digitális eszközök hatása a gyerekekre

Egyre több adatokat olvashatunk arról, hogy a gyerekekre milyen hatással is vannak a digitális eszközök használata. Nagyon megosztó az emberek véleménye, hiszen vannak olyanok, akik úgy gondolják, a gyerekekre negatív hatással vannak a digitális eszközök, de vannak olyanok, akik viszont azt vallják, hogy ezek az eszközök pozitívan is hathatnak a gyerekekre.

A hosszú képernyőidő negatív hatása lehet fizikális, - ami például lehet a száraz és irritált szem, SMS-nyak kialakulása, fáradtság, vagy elhízás - fejlődési, - ami lehet a kommunikációs készségek, figyelem romlása - és a biztonsági kockázat - veszélyes, nem gyermekbarát tartalmak, zaklatás. Azonban ezeknek a médiaeszközöknek pozitív hatása is van, amit sokan nem is tudnak, éppen ezért nem is nagyon engedik használni azokat. Előnye lehet, ha a gyermek és a szülő közös tevékenységként használja ezeket az eszközöket, a szülő segít kiválasztani a minőségi tartalmakat gyermeke számára, vagy esetleg közösen megbeszélik, elmagyarázza neki, hogy mi is történik, mit is láthat éppen az adott játékban, filmben (Hódi, et al., 2019).

A számítógépek az óvodáskorú gyerekektől kezdve, egészen a kisiskolás korú gyerekekig jó hatással lehet, hisz fejlesztheti a kommunikációs képességüket, önismeretüket bővítheti és lehetőséget biztosít az együttműködés, csoportmunka elsajátítására. Mindemellett, kibővítheti a gyerekek matematikai tapasztalatit, az arról szerzett információkat, fejlesztheti a gyerekek kreativitását, fantáziáját, és segíthet az apróbb koordinált mozgások fejlődésében is (Bakó és Ráb, 2009).

Számos kutatás bizonyította már azt a tényt, hogy a televízió negatív hatással van a gyermekek figyelmére és nyelvi fejlődésére, ezzel ellentétben pedig a számítógépek és az azokon való játékok fejleszthetik a gyermekek figyelmét és kognitív képességeit (Konok és

mtsai, 2020). A számítógépek a gyermekek esetében, a még fejlődő agy túlingerlését eredményezheti, viszont a figyelmet fejlesztheti, hiszen ezeknek az eszközöknek a képei részletgazdagok, viszont egyszerre nem láthatóak be, így azokat az oldal görgetésével tudjuk megtenni, ami egy precíz mozgást és a figyelem megosztását igényli. Konok és munkatársai (2020) kutatásának eredményei alátámasztja azt, hogy a gyerekeknek a szelektív figyelem sokkal jobban teljesít, mint a megosztott figyelem esetén, emellett az IKT eszközöket használó gyerekeknek sokkal gyengébbek a tudatelméleti készségeik, mint a nem használó gyerekeknek.

Forgács (2018) tanulmányában számos negatív és pozitív hatásokat ismertet a digitális-eszközhasználattal kapcsolatban. Ezek az eszközök több fizikai/egészségügyi változásokat idézhetnek elő a gyermekekben. Ilyen például az elhízás veszélye, (a sok használattal csökken a gyerekek mozgása, olyan hirdetésekkel találkozhatnak játékok során, amelyek egészségtelen ételeket reklámoznak, vagy éppen az alvásmintázatok változása miatt) az alváshiány növekedése, (nő az alvás előtti médiahasználatok időtartama) vagy a mozgásfejlődés (az eszközök használata közben sok olyan inger éli a gyerekeket, amit mozgás közben kéne feldolgozniuk).

Előfordulhatnak változások a kognitív fejlődés területén is. Ilyen változás például, hogy a sok tévénézés a későbbiekben figyelemzavart okozhat, kialakíthatják/fejleszthetik velük az írás-olvasáshoz szükséges kompetenciákat, képesek lesznek a gyerekek figyelmüket több felé megosztani és ezzel együtt felkészülnek a modernbb világ megértéséhez.

Nem utolsó sorban, szociális és érzelmi hatások is érhetik a gyerekeket. Kialakulhat bennük egyfajta agresszió, mivel a játékokban, filmekben az erőszakban látott imitativ viselkedés hatása fokozódik, kialakul bennük szorongás és félelem amiatt, hogy egyszer ők is áldozattá válhatnak. Mivel egyre jobban nő a gyerekek képernyőhasználat, így akár már 2-3 éves korukban is kialakulhat egyfajta függőség (például evésnél hozzászoknak a mesenézéshez, később ha nincs mese, nem esznek). Testnyelvük használata egyre jobban csökken, kapcsolataik terén a személyes érintkezések romlanak, inkább az online platformon ismerkednek, vagy tartják meg a már meglévő kapcsolatot, mindemellett számos olyan hatásokról lemaradnak, melyek csak személyesen érhetik őket (ünnepek, közös családi programok, események).

Nagyon fontos, hogy a szülők és a pedagógusok tisztában legyenek ezekkel az előnyökkel és hátrányokkal, hiszen a digitális eszközöket, ha megfelelően használják a gyerekek, egyes területeken segítheti fejlődésüket. Ehhez azonban elengedhetetlen, hogy a

szülők, pedagógusok is merjenek beszélni velük erről, akár szabályokat állítsanak fel otthon, hogy mikor, mire, kivel használhatják az eszközöket, és hogy akár az óvodába beintegrálják az eszközök használatáról szóló foglalkozásokat.

1.5. A digitális átállás a hátrányos helyzetű gyerekeknél

Az IBM (International Business Machines), ami egy multinacionális informatikai cég, nagyon fontos ügynek tartotta, hogy az óvodákban elérhető legyen a gyerekek és pedagógusoknak számára az informatika és a digitális eszközök hozzáférhetősége. Éppen ennek kezdeményezése képpen, 1999-től, több mint ötven ország gyermekintézményeinek ajándékoztak számítógépeket és az országok kiválasztásánál leginkább azokat az országokat vették figyelembe, ahol nagy mértékben jelen van a hátrányos helyzet. Ez a kezdeményezés Magyarországon 120 óvodát érintett és ennek köszönhetően, 2006-ban a községekben óvodába járó gyermekek nagyobb arányban voltak, akik az óvodában már számítógépet használhattak, mint a városokban óvodába járó gyerekek (Török, 2007).

A halmozottan hátrányos életet élő családokban nevelkedő gyerekeknél elengedhetetlen feltétel, hogy már 3 éves koruktól rendszeresen óvodába járjanak, mindez az eredményesebb iskoláztatásnak érdekében (Havas, 2004). Éppen ezért is volt ezeknek a gyermekeknek hatalmas hátrány a digitális átállás, hiszen az otthoni körülmények nem tették lehetővé számukra azt a megfelelő nevelési környezetet, mint amit az óvodában kapnak, hogy megfelelően tudjanak fejlődni. Ennek eredményeképpen figyelhetjük meg azt, hogy ezeknek a gyerekeknek a digitális átállásban folytatott nevelése eredménytelenül sikerült, szüleik aluliskolázottságából, foglalkozottság hiányából, nem megfelelő lakáskörnyezetből, lakáskörülményeikből fakadóan (Husztai, 2021). A hátrányos helyzetben lévő gyerekeknek nem volt meg a lehetősége otthon arra, hogy egy nyugodt, szülői támogatásban, biztatásban, segítségnyújtásban gazdag légkörben tudják folytatni a már óvodában elkezdett fejlődésüket. Mindezek mellett ezeknek a családoknak, gyerekeknek nem voltak biztosítva azok a digitális eszközök, és azok használatához szükséges internet, amik a digitális átálláshoz szükségesek lettek volna. Ennek érdekében nagyon sok kezdeményezés indult, hogy ezek az eszközök, lehetőségek biztosítva legyenek számukra, de még így is voltak olyan családok, akiknél ez nem volt megoldható, így vagy ismerősöktől, barátoktól, más családtagoktól kölcsönözték ezeket az eszközöket, de voltak, akiknél még ez se volt lehetséges, így ők kimaradtak ebből a digitális nevelésből.

Ebben a digitális átállásban megvan a veszélye annak is, hogy a gyerekeknek nincs kedvük leülni, megcsinálni a feladatokat, vagy akár játszani, hiszen előfordulhat, hogy nincs is kivel ezt megtenni. Ezért fontos ebben a helyzetben a pedagógus és a gyermek közötti szoros és bizalmas kapcsolat. Fontos, hogy a pedagógus lehetőségeihez mérten mindenben segítse ezeket a gyerekeket és akár a szülőket is hasznos tanácsokkal ellátni. Mivel a hátrányos helyzetű családoknál alacsony az esély arra, hogy rendelkezzenek bármilyen digitális eszközzel, így jó megoldás lehet, ha az óvodapedagógusok papír formájában juttatják el ezeknek a gyermekeknek a nevelési feladatokat, ötleteket. Pozitív hatása lehet annak is, ha a pedagógusok valamilyen formában tartják a gyerekekkel a kapcsolatot. Érdeklődnek felőlük, segítőkészek számukra.

Ami még hátrányként érheti ezeket a gyerekeket, hogy a fejlesztő foglalkozások személyes megtartásai is online térbe kellett hogy szoruljanak. Nagyon fontos, hogy a fejlesztő pedagógusok (gyógypedagógus, logopédus) is egyaránt támogassák ezeket a gyerekeket és segítsék őket. Az online térben való fejlesztések nem tudnak olyan eredményeket produkálni, mint egy személyesebb foglalkozás, és számos dolgot kellett pótolniuk ezeknek a pedagógusoknak és gyerekeknek, mikor újra visszamehettek az óvodai környezetbe, de minden lehetőséget meg kellett fogniuk. Itt is megmutatkozott az a hátrány, hogy vannak családok ahol a digitális tér nem megteremthető, azok a gyerekek, csak a visszatérő jelenléti foglalkozásokban tudtak újra a fejlesztés útjára lépni.

2. A KUTATÁS MÓDSZEREI ÉS ESZKÖZEI

2.1. Szülők által kitöltött kérdőív

2.1.1. Kutatási kérdések

A szülőkkel kapcsolatos kutatásom célja az volt, hogy egy pontosabb képet kapjunk arról, hogy hogyan is telt a gyermekek otthoni tartózkodása a távolléti óvodai nevelés alatt. Azért is döntöttem e kutatási téma mellett, mivel ez egy teljesen új, még kijáratlan út volt mind a pedagógusok, mind a szülők számára, és szerettem volna, ha egy pontosabb képet kapnánk erről az időszakról. Mivel nem volt még példa arra, hogy a gyermekek óvodai nevelését otthon kellett megvalósítani, így ezzel kapcsolatban kevés adattal rendelkezünk, éppen ezért ez egy aktuális témát, időszakot felölelő kutatás, mely segíthet abban, hogy felkészültebbek legyünk, ha ez ismét bekövetkezne, vagy éppen modernizáljuk pedagógiai programunkat. A távolléti óvodai nevelés megvalósulásához szinte elengedhetetlen volt a digitális eszközök használata, ami a mai napig egy megosztó véleményt alkot a szülők és pedagógusok körében, hogy azok használata pozitív vagy negatív hatással van-e a gyermekek fejlődésére.

Tanulmányomban az alábbi konkrét kutatási kérdésekre keresem a választ:

- Milyen körülmények közt, és hogyan valósult meg a távolléti óvodai nevelés?
- Mivel töltötték idejüket a gyermekek ezen időszak alatt?
- Vajon az otthoni nevelés befolyásolta a gyermekek digitális eszközök használatának szokásait?

2.1.2. Módszerek

Minta

A mintavételezésem során arra törekedtem, hogy a vizsgálati mintám tartalmazza a kutatásomhoz fontos jegyeket, tehát olyan szülők körét, akiknek gyermekeik óvodás korúak, emellett pedig azt, hogy gyermekük óvodába járt akkor, mikor a távolléti óvodai nevelés folyt. Kérdőívemet Facebook csoportokban osztottam meg, amelyekben olyan szülők voltak csoporttagok, akiknek óvodás korú gyermekeik voltak.

Mérőeszközök

A kutatási kérdések vizsgálatát saját fejlesztésű kérdőívvel végeztem. A négy tematikus egységből álló kérdőív 21, a szülőkre és a gyermekeikre vonatkozó tételből áll, melyek közül 4 nyílt végű. Az első két rész demográfiai adatokból áll, (pl. hány évesek a szülők gyermekei) és hogy található-e a háztartásban, és ha igen, milyen eszközökkel rendelkeznek a családok témakörökből tevődik össze. Ezek a kérdések a szülőkre és a gyermekekre vonatkozóak. A harmadik témakör a gyermekek digitális eszközhasználatára térnek ki, a távolléti óvodai nevelés előtti, alatt és utáni időszakra vonatkozóan. A negyedik témakör pedig a távolléti óvodai nevelés időszakára vonatkozik, annak megvalósulásáról, körülményeiről, a szülők elégedettségéről és véleményéről kérdeztem a kitöltő szülőket.

Adatgyűjtés

Az adatfelvétel a Facebook csoportokban szereplő szülők közreműködésével történt. A kérdőív online formában került megosztásra, melynek elsődleges célja az volt, hogy minél több szülő hozzáférhessen a kitöltéshez. Az adatfelvétel anonim és önkéntes módon történt, a kitöltés hozzávetőlegesen 15-20 percet vett igénybe.

2.2. Pedagógusok által kitöltött kérdőív

2.2.1. Kutatási kérdések

Az óvodapedagógusokkal kapcsolatos kutatásom célja, hogy egy pontosabb képet kapjunk arról, hogy hogyan oldották meg az óvodák bezárása alatti nevelést. Azért is szerettem volna ezt a kutatást elvégezni, hogy megfigyelhessük milyen új módszereket és eszközöket alakítottak ki a pedagógusok a távolléti óvodai nevelés alatt. Kevés adattal rendelkezünk arról, milyen módszerekkel próbálták a pedagógusok sikeressé tenni az óvodás gyerekek otthoni nevelését, mindemellett, ha később is bekövetkezne egy hasonló átállás, már sokkal több tapasztalattal, információval rendelkeznék ahhoz, hogy magabiztosabban oldjuk meg annak összeállításában. Kutatások bizonyítják, hogy kevés olyan óvodapedagógus van, aki rendelkezik bármi féle informatikai végzettséggel, tapasztalattal éppen ezért következtethetünk arra is, hogy esetlegesen ezért nem tudták megfelelően és gyorsan kialakítani a távolléti óvodai nevelés rendszerét.

Tanulmányomban az alábbi konkrét kutatási kérdésekre keresem a választ:

- Hogyan és sikerült-e megvalósítani a távolléti óvodai nevelést?

- Milyen ismeretekkel/tapasztalatokkal rendelkeztek a digitális eszközökről és azok használatáról az óvodapedagógusok?
- Miben okozott változást a távolléti óvodai nevelés?

2.2.2. Módszerek

Minta

A mintavételezés során arra törekedtem, hogy a vizsgálati mintám tartalmazza a kutatásom szempontjából fontos jegyeket, tehát olyan óvodapedagógusok körét, akik dolgoztak óvodai csoportban a távolléti óvodai nevelés alatt. Kérdőívemet Facebook csoportokban osztottam meg, amelyekben olyan óvodapedagógusok voltak, akik már a távolléti óvodai nevelés alatt is a szakmában dolgoztak.

Mérőeszközök

A kutatási kérdések vizsgálatát saját fejlesztésű kérdőívvel végeztem. A három tematikus egységből álló kérdőív 15, az óvodapedagógusokra és óvodás gyermekekre vonatkozó tételből áll, melyek közül hét nyílt végű. Az első rész demográfiai adatokból áll, mely arra gyűjtött információt, hogy a válaszadó óvodapedagógusok hány éve dolgoznak a szakmában, és milyen korcsoportjuk van jelenleg. A második egységben a kérdések a gyermekek és az óvodapedagógusok eszközhasználatára, informatikai ismereteire és az óvoda digitális eszközeinek felszereltségére tér ki. A harmadik egység pedig a távolléti óvodai nevelés időszakáról, annak körülményeiről és az általa okozott változásokról kérdeztem a pedagógusokat.

Adatgyűjtés

Az adatfelvétel a Facebook csoportokban szereplő óvodapedagógusok közreműködésével történt. A kérdőív online formában került megosztásra, melynek elsődleges célja az volt, hogy minél több óvodapedagógus hozzáférhessen a kitöltéshez. Az adatfelvétel anonim és önkéntes módon történt, a kitöltés hozzávetőlegesen 15-20 percet vett igénybe.

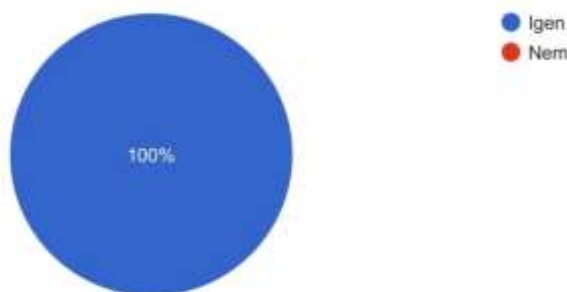
3. AZ EREDMÉNYEK ÉS ÉRTELMEZÉSÜK

3.1. Szülők által kitöltött kérdőív

A szülőknek tervezett, online elérhető kérdőívet 90 szülő töltötte ki, melyeknek kérdései az 1. mellékletben található.

Első kérdésben azt szerettem volna felmérni, hogy hány éves gyermekük a kitöltött szülőknek. A következő válaszok érkeztek: A kitöltők közül egy szülő azt válaszolta, hogy gyermeke 1 (1,1 %), négy szülőnek 3 (4,5%), huszonkilenc szülőnek 4 (32,2%), harmincöt szülőnek 5 (38,9%), húsz szülőnek 6 (22,2%) és egy szülőnek pedig 8 (1,1%) éves a gyermeke. Ezek az eredmények azt mutatják, hogy túlnyomó részt, 4, 5 és 6 éves gyermekes szülők töltötték ki a kérdőívet.

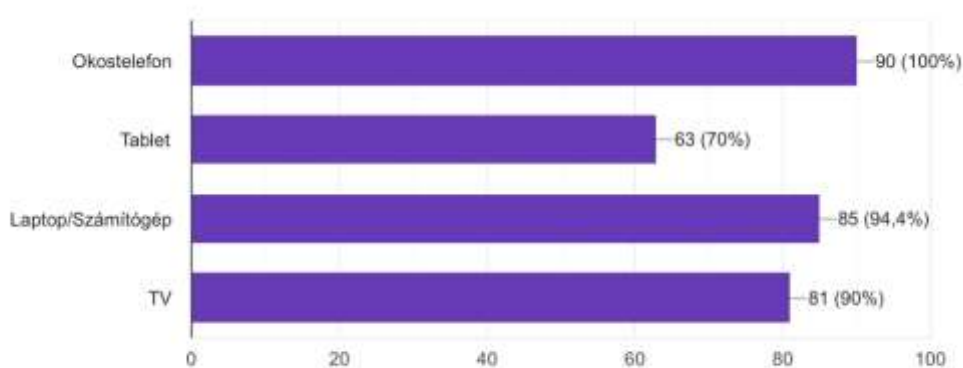
A következő kérdésben arra kérdeztem rá, hogy ezeknek a családoknak hány százaléka rendelkezik otthon bármilyen digitális eszközzel. A válasz igen meglepő volt, hiszem a kitöltők 100%-a válaszolt igennel arra, hogy rendelkezik valamilyen eszközzel otthon (1. ábra).



1. ábra - *Rendelkeznék-e a családban bármilyen digitális eszközzel (%)*

A mai családokban szinte már elengedhetetlen hogy otthon ne legyen valamilyen digitális eszköz megtalálható, hiszen már azt a világot éljük, amiben nagy szerepe és hatása van a digitális eszközöknek. A szülők dolgoznak, szükségük lehet ezeknek az eszközöknek a használatára, főleg a pandémia alatti időszakban, amikor sok szülő az otthoni munkavégzésre kényszerült. Az már egy újabb kérdést vet fel, hogy ezekben a családokban csak a szülők, vagy esetleg a gyerekek is rendelkeznek saját digitális eszközökkel, és ha van is saját eszközük, milyen szabályok mentén használják azokat.

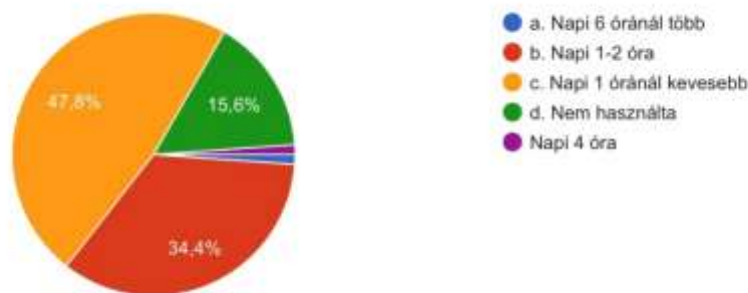
A következő kérdésben arra tértem ki, hogy milyen digitális eszközökkel rendelkeznek otthon. Választási lehetőségeknek az okostelefont, tabletet, laptopot/számítógépet és a TV-t adtam meg a szülők számára, és egyszerre több eszköz is jelölhető volt. Az eredmények a következőek voltak: azok, akik az okostelefont jelölték válaszul, azok a válaszadók 100%-a (90 ember), 70 %-uk (63) a tabletet, 94,4%-uk (85) a laptop/számítógépet és 90%-uk (81) pedig a TV-t jelölték válaszul (2. ábra).



2. ábra - Milyen digitális eszközökkel rendelkeznek a családban (%)

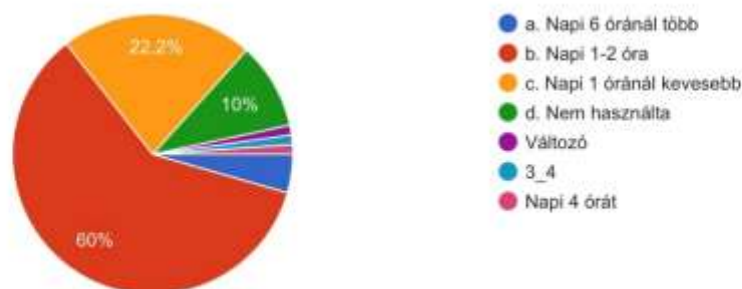
Ezekből az eredményekből, megállapíthatjuk azt, hogy a szülők mindegyike rendelkezik okostelefonnal. Ez azért is lehetséges, hiszen a mai emberek szinte mindegyike rendelkezik okostelefonnal. Méretéből adódóan, bárhova vihetjük, azon tudunk napi szinten kommunikálni az emberekkel, akár a munkánkat is el tudjuk végezni vele, vagy bármilyen más program használatára is alkalmasak, hiszen az okostelefonok, a laptop/számítógép kicsinyített másának is nevezhetők.

Az ezt követő pár kérdésben pedig arra szerettem volna megtudni a választ, hogy befolyásolhatta-e a gyermekek digitális eszközök használatának szokásait a távolléti óvodai nevelés. Megkérdeztem a szülőktől, hogy napi szinten hány órát használták a gyerekek a digitális eszközöket nevelési és nem nevelési napokon a bezárások előtt, alatt és után. A válaszok a következőképpen alakultak. A távolléti óvodai nevelés előtt, nevelési napokon a gyermekek 1,1%-a (1 gyermek) több mint 6 órát használta, 34,4%-a (31) napi 1-2 órát, 47,8%-a (43) napi 1 óránál kevesebbet használta, 15,6%-a (14) egyáltalán nem használta ezeket az eszközöket. „Egyéb” lehetőségnél pedig 1 szülő (1,1%) azt válaszolta, hogy körülbelül napi 4 órát használta az IKT eszközöket a nevelési napok alatt (3. ábra).



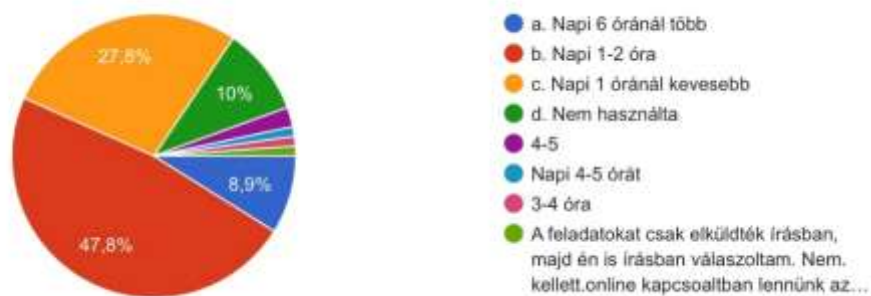
3. ábra - Digitális eszközhasználat nevelési napokon a távolléti óvodai nevelés előtt (%)

A nem nevelési napok alatt már differens eredményeket kaptam. A digitális eszközöket a gyermekek 4,4%-a (4 gyermek) több mint 6 órát használta, 60%-a (54) napi 1-2 órát, 22,2%-a (20) napi 1 óránál kevesebbet, 10%-a (9) pedig egyáltalán nem használta. Itt az „egyéb” lehetőségnél a szülők 1,1%-a (1) a változó, 2,2%-a (2) pedig a napi 3-4 órát adta meg válaszul (4. ábra).



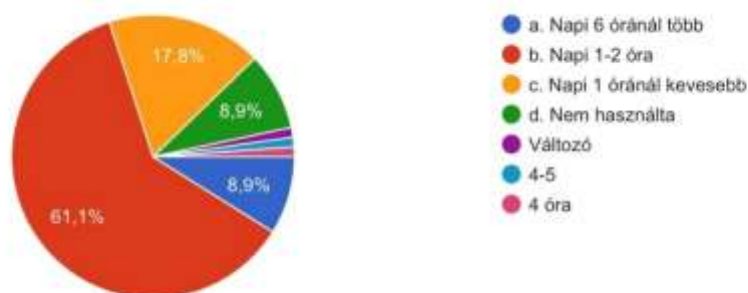
4. ábra - Digitális eszközhasználat nem nevelési napokon a távolléti óvodai nevelés előtt (%)

A következő kérdések eredménye, amit az 5. ábra is szemléltet, a távolléti óvodai nevelés alatti időszakra vonatkoznak. Nevelési napokon a gyermekek 8,9%-a (8 gyermek) több mint 6 órát, 47,8%-a (43) napi 1-2 órát, 27,8%-a napi 1 óránál kevesebbet, 10%-a (9) pedig egyáltalán nem használta a digitális eszközöket. Itt az „egyéb” lehetőségnél a szülők 3,3%-a (3) napi 4-5 órát, 1,1%-a 3-4 órát jelölt, 1,1%-a szülőknek pedig nem a kérdésre adott választ.



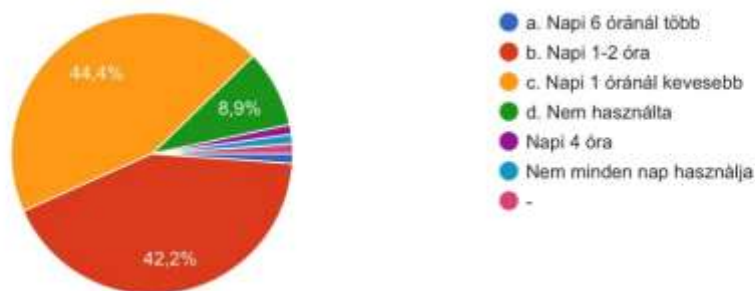
5. ábra - Digitális eszközhasználat nevelési napokon a távolléti óvodai nevelés alatt (%)

Nem nevelési napokon az eredmények szintén kismértékű változást mutatnak. (6. ábra) A gyermekek 8,9%-a (8 gyermek) több mint 6 órát, 61,1% (55) napi 1-2 órát, 17,8%-a (16) napi 1 óránál kevesebbet, 8,9%-a (8) pedig egyáltalán nem használt digitális eszközt a távolléti óvodai nevelés alatt. Itt a szülők az „egyéb” lehetőségnél a következő válaszokat jelölték: 1,1%-a (1) változó, 2,2%-a (2) pedig 4-5 órát töltött az eszközök használatával.



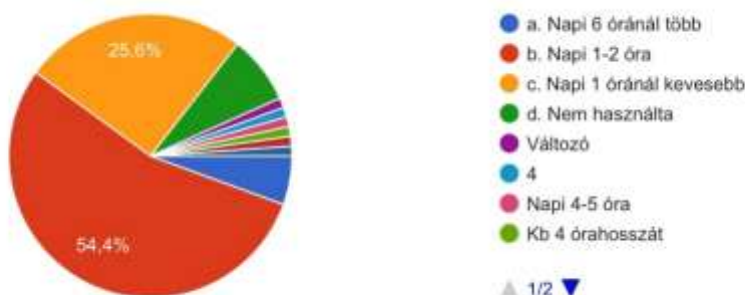
6. ábra - Digitális eszközhasználat nem nevelési napokon a távolléti óvodai nevelés alatt (%)

Az következő két kérdés eredménye, amit a 7. és 8. ábrán is láthatunk, a távolléti óvodai nevelés utáni időszakra vonatkozik. Nevelési napokon a gyermekek 1,1%-a (1 gyermek) több mint 6 órát, 42,2%-a (38) napi 1-2 órát, 44,4%-a (40) kevesebb, mint 1 órát és 8,9%-a (8) pedig egyáltalán nem használja a digitális eszközöket a távolléti óvodai nevelés után. Az „egyéb” lehetőségnél a szülők még a következő válaszokat írták: a gyermekek 1,1%-a (1) napi 4 órát, 1,1%-a (1) nem minden nap használ digitális eszközt, 1 szülő pedig nem adott választ a kérdésre.



7. ábra - Digitális eszközhasználat nevelési napokon a távolléti óvodai nevelés után (%)

Nem nevelési napokon a gyerekek 5,6%-a (5 gyermek) több mint 6 órát, 54,4%-a (49) napi 1-2 órát, 25,6%-a (23) kevesebb, mint 1 órát és 7,8%-a pedig egyáltalán nem használja a digitális eszközöket a távolléti nevelés óta. A szülők az „egyéb” lehetőségnél a következőket írták: A gyermekek 1,1%-a (1) változóan, 3,3%-a (3) napi 4-5 órát, 1,1%-a (1) pedig nem minden nap használja a digitális eszközöket. 1 szülő nem válaszolt a kérdésre.



8. ábra - Digitális eszközhasználat nem nevelési napokon a távolléti óvodai nevelés után (%)

Ezekből az eredményekből láthatjuk azt, hogy a gyermekek digitális eszközhasználatát befolyásolja az, hogy nevelési vagy nem nevelési napon használják azt. Megfigyelhetjük, hogy a nem nevelési napokon a digitális eszközöket több ideig használhatták a gyerekek, aminek több befolyásoló tényezője is lehet. Erre nem tértem ki a kérdések folyamán, de feltételezhetjük, hogy ilyen tényező lehet például az óvoda, az otthoni szokásrendszer és a gyermekek külön folytatott foglalkozásai. Az óvoda azért is lehet, mivel ahogy azt kutatásokban is megfigyelhetjük, nem megszokott, nem népszerű az óvodákban, hogy az óvodapedagógusok gyakran használnak digitális eszközöket az óvodai foglalkozások során. Ebből kifolyólag a gyermekek az óvodában ritkán találkoznak ezekkel az eszközökkel, így ez csökkentheti az eszközhasználatuk idejét. Másik ok lehet az otthoni

szokásrendszer is, hiszen a gyermekeket általában a késő délutáni órákban viszik haza az óvodából. Mikor hazaérnek, megbeszéljük a szülők gyermekeikkel, mi történt az óvodában, a gyerekek még játszanak otthon, vagy itt jön az, hogy használják a különböző IKT eszközöket, de csupán csak pár óráig, hiszen utána jön a vacsoraidő, majd az alváshoz készülődés. Ezt a délutáni szokást viszont megváltoztathatja, hogy ha a gyermekek járnak valami külön foglalkozásra (sport, nyelvórák, stb.), ami manapság egyre gyakoribb az óvodás korú gyermekek körében is. Ekkor szinte már nincs idő arra, hogy a gyermekek akár digitális eszközökhöz nyúljanak. Ezekből az okokból kiindulva feltételezhetjük azt, hogy nem nevelési napokon többen használják a gyermekek ezeket az eszközöket, hiszen akkor nincs óvoda, nincs külön foglalkozás, ezáltal több a gyermekek otthon töltött ideje és több a szabadidő is.

A százalékokat összevetve megállapíthatjuk azt is, hogy a távolléti óvodai nevelés befolyásolta a gyermekek digitális eszközhasználatának időkeretét az otthonlét alatt és az utáni időszakban is. Ennek több oka is lehet. Közre játszhatott az, hogy az óvodapedagógusok nagy száma (melyre későbbi eredmények adnak választ) digitálisan oldott meg az otthoni nevelést, emellett az is befolyásolhatta, hogy a szülők a digitális eszközökkel próbálták lekötni a gyermekek figyelmét az otthonlét alatt. Ebből adódóan, hogy növekedett az időkeret a bezárások alatti időszakban, feltételezhetjük, hogy az utána lévő időszakban meghosszabbították a szülők ezeknek az eszközök a képernyőidejét.

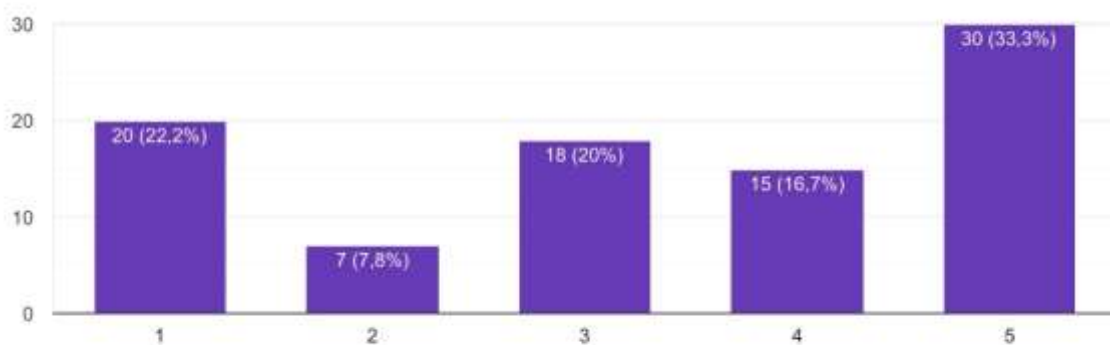
A következő kérdésemben arról érdeklődtem a szülőktől, hogy gyermekeik mire használták a digitális eszközöket a távolléti óvodai nevelés alatt. A következő válaszlehetőségeket adtam meg, amelyekből egyszerre több is megjelölhető volt: óvodai feladatok megoldása, számítógépes játékok játszása, képek/videók nézegetése, kapcsolattartás és egy szabad válaszlehetőséget is biztosítottam a szülők számára. A válaszok a következőképpen alakultak ki: óvodai feladatok megoldására a gyermekek 34,4%-a (31 gyermek), számítógépes játékok játszására szintén 34,4%-a (31), a képek/videók nézegetésére a 78,9%-a (71) és kapcsolattartásra pedig 26,7%-a (24) használta a digitális eszközökre. A szülők szabadon még az Xboxot, mesenézést, youtube videók, fejlesztő játékok és hogy nem használta választ adták meg.

A következő kérdésem a szülők felé irányult, hogy kitől kaptak segítséget ahhoz, hogy a távolléti óvodai nevelés megvalósulhasson. Itt is több válasz volt egyszerre jelölhető, választási lehetőségeknek pedig a következőket adtam meg: óvodapedagógusok, más szülők, családtagok, ismerősök, senkitől és itt is szabadon is írhattak a szülők válaszokat. Az eredmények következőképpen alakultak: a szülők 50%-a (45 szülő) óvodapedagógusoktól,

13,3%-a (12) más szülőktől, 21,1%-a (19) családtagoktól, 10%-a (9) ismerősöktől, 35,6%-a (32) pedig senkitől nem kapott segítséget. A szülők továbbá szabadon még a fejlesztőpedagógust/logopédust, internetet, tanulmányok során szerzett tudásukat írták.

Az eredmény igen meglepő volt számomra, hogy legtöbben azt válaszolták, hogy senkitől nem kaptak segítséget. Ennek oka lehet az, hogy a szülők nem is igényelték mások segítségét ebben, vagy éppen ellenkezőleg igényelték volna, de mivel mindenki számára ez egy új helyzet volt, ők sem tudtak segíteni ebben a helyzetben.

A következő kérdésben a szülők elégedettségét szerettem volna felmérni az óvodapedagógusok együttműködésével kapcsolatban a távolléti nevelés alatt. A szülők egy 5-fokú skálán jelölhették be véleményüket. Az válaszadó szülők közül 22,2% (20 szülő) az 1-es, 7,8%-a (7) a 2-es, 20%-a (18) a 3-as, 16,7%-a (15) a 4-es és 33,3%-a (30) az 5-ös szintet jelölte válaszul. (9. ábra)



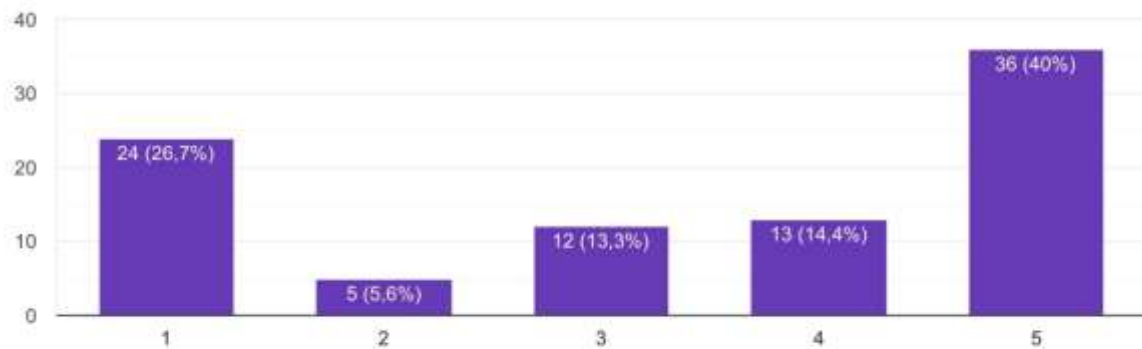
9. ábra - Szülők elégedettsége az óvodapedagógusok együttműködéséről a távolléti óvodai nevelés alatt (%)

Érdekes, hogy az 1-es és az 5-ös szint eredményei között nem sok az eltérés. Igaz a többség azt a választ adta, hogy elégedettek voltak a pedagógusok együttműködésével, de nagyon szorosan ott van az az eredmény is, hogy nem voltak megelégedve. Vajon miért nem voltak megelégedve? Ennek oka lehet az, hogy mivel ez egy új helyzet volt a pedagógusok számára is, így nem tudtak olyan fokú segítséget/együttműködést nyújtani, mint amit a szülők szerettek volna. Oka lehet az is, hogy a pedagógusok csak kiadták az otthon elvégzendő feladatokat a szülők számára, ám annak megoldásában nem segítettek, nem kértek, vagy ők sem adtak visszajelzéseket arról, hogy jó is-e amit otthon elvégeznek a gyermekek. Nem adtak segédanyagokat a szülőknek, internetes elérhetőségeket, vagy egyáltalán nem is tartottak otthoni nevelést.

Hogy hogyan is zajlott a távolléti óvodai nevelés? Az óvodapedagógusok nem voltak arra kötelezve, mint az iskolákban és egyetemeken, ahol online formában kellett megvalósítaniuk a gyermekek nevelését. A következő kérdésben erre kerestem a választ a szülőktől, melyben arról kérdeztem őket, hogy milyen formában kapták meg a gyermekek a nevelési feladatokat? A szülők többsége azt a választ írta, hogy online formában kapták meg a feladatokat, de meglepően, emellett a második legtöbbet írt válasz az volt, hogy semmilyen formában nem kapták meg, azaz nem volt távolléti óvodai nevelés. Emellett még volt, aki azt válaszolta, hogy papíralapon, vagy telefonon kapták meg a feladatokat. Nagyon sok szülő leírta, hogy az online megoldásban milyen platformokat használtak, itt viszont a Facebook és az E-mail volt a leggyakrabban megadott választ, de emellett megemlézték még a Google Classroomot, a Messengert és a videós bejelentkezéseket.

A válaszokból kiderült, hogy legtöbb óvodapedagógus, az iskolákhoz hasonlóan az online platformot választották. Ez tűnt talán a legegyszerűbb megoldásnak, hiszen mint azt már a korábbi kérdéseknél is láthatjuk, minden családban előfordul legalább egy digitális eszköz, így nagyobb eséllyel tudták a pedagógusok eljuttatni a feladatokat a szülőknek. Viszont a másik legtöbbet említett megoldás az volt, hogy semmilyen formában nem kapták meg a feladatokat, de hogy ennek mi lehet az oka? Lehetséges, hogy a pedagógusok úgy gondolták, nem fog sokáig tartani az óvodák bezárása, így majd ha újra kezdődik az óvoda, majd akkor behozzák az esetlegesen felmerülő lemaradásokat. Lehetséges, hogy nagyon sok pedagógus nem ért, nem jártas a digitális eszközök használatában, ezért ez megnehezítette számukra a feladatok továbbítását, vagy nem tudták megoldani azt, hogy az óvodai nevelést átalakítsák az otthoni környezetre.

Az előbb említett eredményekből kiderült, hogy sok pedagógus online juttatta el a szülők számára a nevelési feladatokat, ám kérdés volt bennem az is, hogy minőségében elégedettek voltak-e a szülők a pedagógusok által elküldött feladatokkal a távolléti óvodai nevelés során. A szülőket ismét 1-5-ös skálán kérdeztem meg (1-nem voltam elégedett, 5-teljes mértékben elégedett voltam) a feladatok minőségéről. A válaszadók 26,7%-a (24 szülő) az 1-es, 5,6%-a (5) a 2-es, 13,3%-a (12) a 3-as, 14,4%-a (13) a 4-es és 40%-a (36) pedig az 5-ös szintet jelölte. (10. ábra)



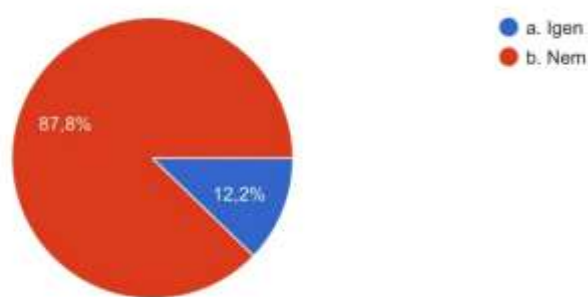
10. ábra - Szülők elégedettsége az óvodapedagógusok által megosztott feladatok minőségéről (%)

A következő kérdésben a feladatok mennyiségére tértem ki, kíváncsi voltam, hogy a szülők szerint mennyiségileg mennyi feladatot kaptak a gyerekek. A következő lehetőségeket jelöltem meg válaszként: túl kevés volt, éppen elég volt, vagy túl sok volt. A szülők 50%-a (45 szülő) túl kevésnek, 47,8%-a (43) éppen elégnek és csupán 2,2%-a (2) gondolta túl soknak a feladatok mennyiségét. (11. ábra)



11. ábra - Szülők véleménye az óvodapedagógusok által elküldött feladatok mennyiségéről (%)

Mivel bezártak az óvodák, így nagyon sok óvodai eszköz mellőzésre került, gondolok itt az óvodai játékokra, kézműves eszközökre, nyomtatókra stb. Így kíváncsi voltam arra, hogy a szülőknek okozott-e esetleg plusz költségeket ezeknek az eszközöknek a beszerzése, hogy könnyebben tudják megoldani az otthoni feladatokat. A szülők 87,8%-a (79 szülő) azt válaszolta, hogy nem okozott számukra plusz költségeket az óvoda bezárása, és csupán csak 12,2%-a (11) válaszolta azt, hogy okozott nekik plusz költségeket. (12. ábra)



12. ábra - *A szülők aránya, akik számára plusz költségeket okozott a távolléti óvodai nevelés (%)*

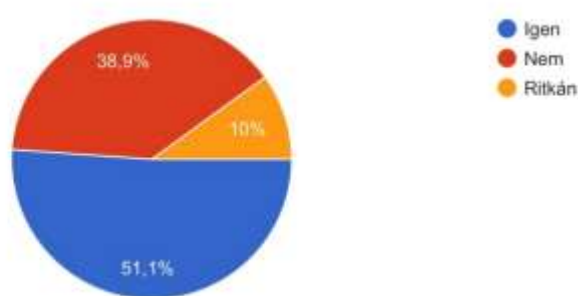
Számomra az egyik legfontosabb kérdés a szülők irányába az volt, hogy meg tudták-e oldani gyermekük felügyeletét és ha igen, hogyan oldották meg azt a távolléti óvodai nevelés alatt. A szülők túlnyomó többsége válaszolta azt, hogy meg tudták oldani gyermekük felügyeletét, és csupán csak pár szülő válaszolta azt, hogy nem tudták megoldani. De hogy hogyan is oldották meg? Számos családban maga a szülő tudott vigyázni gyermekére, hiszen volt olyan, aki otthonról dolgozott, volt aki a kistesóval volt otthon, volt olyan szülő, ahol az egyik fél nem dolgozott, így ő tudott otthon maradni a gyermekkel. Volt olyan, aki vitte magával a munkahelyre gyermekét, de sajnos olyan válasz is érkezett, akinek munkahelyet/munkaszerződést kellett váltania, hogy meg tudja oldani gyermekének felügyeletét. Akiknél nem a szülők maradtak otthon, ott vagy a nagyszülők, vagy más családtagok, barátok segítségével, vagy éppen babyszitterrel oldották meg ezt a problémát.

Megkérdeztem a szülőket arról is, hogy mivel töltötte idejét gyermekük az óvodai feladatok megoldásán kívül a távolléti óvodai nevelés alatt. A következő válaszlehetőségeket adtam meg: játszottak (babáztak, autóztak), segédkeztek az otthoni teendőkben (takarítás, főzés), kézműveskedtek, sportoltak, digitális eszközt használtak, és itt is megadtam a lehetőséget arra, hogy a szülők szabadon írjanak még válaszokat és egyszerre több válasz is jelölhető volt. A gyerekek 97,8%-a (88 gyermek) játszott, 75,6%-a (68) segédkezett az otthoni teendőkben, 86,7%-a (78) kézműveskedett, 41,1%-a (37) sportolt és 75,6%-a (68) pedig digitális eszközt használt. A szülők plusz válaszként még azt írták, hogy kirándultak, bicikliztek, sétáltak, játszótérre mentek, feladatkönyveket csináltak.

Az eredményekből megfigyelhetjük azt, hogy nagyon kevés százalék sportolt valamit a távolléti óvodai nevelés alatt. Az óvodában a gyerekek számára biztosított a minden napi mozgás, hiszen a gyerekek fejlődése szempontjából nagyon nagy szerepe van neki. Azzal, hogy az óvodák bezártak, így nem mindenki számára volt biztosított a minden napi mozgás

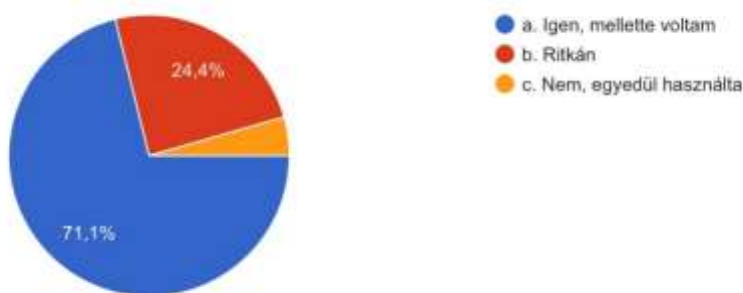
lehetősége. Ez az eredményeken észre is vehető, és ezáltal fent állt annak a veszélye is, hogy ha a gyerekek nem kapták meg a szükséges mozgást, elhízhatnak, vagy nem fejlődik olyan ütemben mozgáskoordinációjuk.

Mivel legtöbb pedagógus online oldotta meg a feladatok elérhetőségét, így nagyon fontos arra figyelmet fordítani, hogy a szülők kipróbálják azokat a feladatokat, milyen lehet a gyermekek fejlődésének szempontjából. Következő kérdésemben erre szerettem volna megtudni a választ, hogy a kitöltő szülők kipróbálták-e a pedagógusok által küldött feladatokat. A szülők 51,1%-a (46 szülő) igennel, 38,9%-a (35) nemmel, és 10%-a (9) ritkán lehetőséggel válaszolt erre a kérdésre. (13. ábra)



13. ábra - A szülők eloszlása arról, hogy kipróbálták-e a pedagógusok által elküldött feladatokat (%)

Ehhez kapcsolódóan fontos, hogy a szülők ott legyenek gyermekükkel, segítség őket amikor a digitális eszközöket használják. Következő kérdésemben azt kérdeztem meg a szülőktől, hogy ők jelen voltak-e gyermekükkel akkor, mikor digitális eszközöket használtak. A szülők 71,1%-a (64 szülő) ott volt gyermeke mellett, 24,4%-a (22) ritkán volt csak ott, és 4,4%-a (4) nem volt jelen akkor, mikor gyermeke a digitális eszközöket használta. (14. ábra)



14. ábra - Jelen voltak-e a szülők gyermekük digitális eszközhasználatakor (%)

Azért is fontos, hogy gyermekünkkel legyünk ezeknek az eszközöknek a használatakor, hisz ők még nem tudják önállóan használni ezeket. Fennáll a veszélye annak, hogy félre kattint, elállít valamit az eszközön, vagy olyan tartalmakat nyit meg, amelyek nem az ő korosztályának valóak. Pozitív szempontból pedig egy jó lehetőség arra, hogy egy közös szülő-gyermek tevékenységet alakítson ki, hiszen ha a gyermek nem ért valamit, azt a szülő elmagyarázza neki, beszélgetnek az eszközön látottakról, mi miért történhet és akár egy közös játék is kialakulhat közben a szülők és a gyermekek között.

Az utolsó kérdésemben pedig a szülők véleményét kértem ki arról, hogy szerintük okozott vagy okozni fog-e a gyermekek fejlődésében változást a távolléti óvodai nevelés. A vélemények megosztóak voltak. Szinte fele-fele arányban úgy gondolták a szülők, hogy nem okozhat, vagy okozhat.

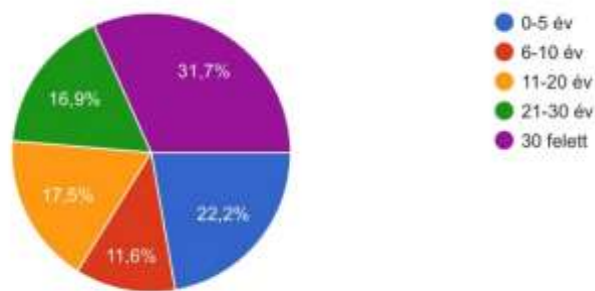
Akik úgy vélekedtek erről, hogy nem okozott változást gyermekük fejlődésében, azok szerint azért nem, mert már úgy is egy digitális világban élünk, próbáltak néha az óvodás barátokkal találkozni, próbálták az óvodai életet megteremteni otthon és folyamatos fejlesztést biztosítani gyermekük számára. Nagyon sok szülő elégedetlen volt az óvoda és óvodapedagógusok munkájával, így törekedtek arra, hogy ők megteremtsék a szükséges körülményeket fejlődésükhöz, és emellett figyeltek arra, hogy ne töltsenek sok időt a gyermekek a digitális eszközök használatával.

Akik pedig úgy vélekedtek, hogy okozott/okozni fog változást, azokból a szülőkből legtöbben a gyermekek szociális készségeinek romlását említették. Emellett megemlítették még, hogy romlani fog beszédtematikájuk, figyelmük, viselkedésük, szabályrendszerük, napi rutinjuk felbomlik, nehéz lesz majd visszazokni az óvodában. Mindemellett kialakulhat bennük agresszió, félelem, szégyenlősebbek, önállótlanabbak lesznek és immunrendszerük is gyengülni fog.

3.2. Óvodapedagógusok által kitöltött kérdőív

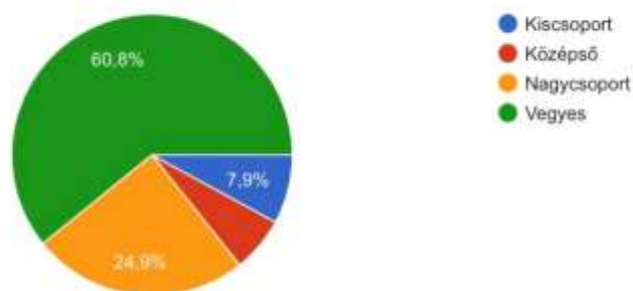
Az óvodapedagógusoknak szánt kérdőívemet 189 pedagógus töltötte ki, melyeknek kérdései a 2. mellékletben találhatóak.

Első kérdésemben arra voltam kíváncsi, hogy a kitöltő pedagógusok hány éve vannak az óvodapedagógusi pályán. Az eredmények a következők lettek: A kitöltők 22,2%-a (42 pedagógus) 0-5 éve, 11,6%-a (22) 6-10 éve, 17,5%-a (33) 11-20 éve, 16,9%-a (32) 21-30 éve és 31,7%-a (60) pedig már több mint 30 éve dolgozik óvodapedagógusként. (15. ábra)



15. ábra - Az kitöltők munkaviszonya óvodapedagógusként (%)

A következő kérdésben pedig arra voltam kíváncsi, hogy ezek a pedagógusok milyen korcsoportokban dolgoznak jelenleg. A kitöltők 7,9%-a (15 pedagógus) kiscsoportban, 6,3%-a (12) középső csoportban, 24,9%-a (47) nagycsoportban és 60,8%-a (115) pedig vegyes életkorú csoportokban dolgozik. (16. ábra)



16. ábra - Óvodapedagógusok eloszlása korcsoportok alapján (%)

Mivel a digitális eszközök óvodában való használatáról megoszló véleményekkel vannak a szülők és pedagógusok is egyaránt, így kíváncsi voltam arra, hogy a kitöltő pedagógusok miként vélekednek erről a kérdésről. Megkérdeztem őket arról, hogy szerintük milyen negatív és pozitív hatásai lehetnek az óvodás kórú gyermekek körében a digitális eszközök használatának. Az válaszok erre a kérdésre igen megosztóak voltak, de összességében az figyelhető meg, hogy a pedagógusok nem támogatják ezeknek az eszközöknek a használatát óvodás korban. Itt szeretnék megosztani pár gondolatot a kitöltött pedagógusok válaszai közül:

- „A korlátlan használat és az ellenőrizetlen tartalom mindenképpen káros a gyermeki pszichét tekintve, hisz a gyerek egyedül marad a problémahelyzetben, félelmei keletkezhetnek attól, hogy nem tudja érzelmileg és értelmileg feldolgozni a látott és hallott információkat. A képzelet fejlődését, a belső képalakítást is gátolhatja, ill. a látás-hallás

szerveit is károsíthatja, ezáltal az idegrendszerüket is túlterhelheti a digitális eszközök mértéktelen használata. Ugyanakkor az életkori sajátosságokhoz, egyéni érdeklődési körükhöz igazított tartalmak megismertetése jó eszköze lehet a mentális képességek fejlesztésének. A motivációs hatása is vitathatatlan és a gyerekek számára általában nagyon vonzó és érdekes, ha bármilyen digitális eszközökkel találkoznak.”

- „Mértékkel használva előny, hiszen nem zárható ki az életünkből. Sok használat a gyermeknél érzelmi, szociális nehézség, kommunikáció probléma(nem beszél 3 évesen, beszédértési probléma stb.)”

- „A gyerekek korszerű eszközök segítségével juthatnak bármilyen információhoz, de közben sajnos a problémamegoldó képességük, gondolkodásuk nem fejlődik, mert mindent készen kapnak, ami nem készíteti őket gondolkodásra.”

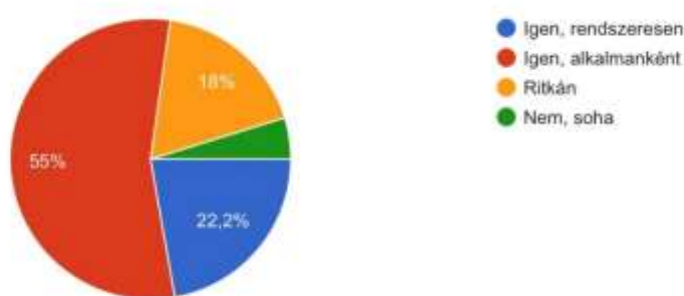
- „Pozitívum, hogy informatikai, logikai képességeiket fejleszti, jártasságra tesznek szert e téren, ami mai világunkban nélkülözhetetlen, bővül tudástárunk. Negatív hatás: a rabjává válnak, rontja a kommunikációs készségeket, társas kapcsolatokat, mozgásfejlődést.”

Ezeket a válaszokat olvasva számos okot említettek a pedagógusok a negatív és pozitív hatásokra. A negatív oldalon, sokan említették a helytelen cél nélküli használatot. Fontos, hogy kialakítsunk a gyermekekkel egy időkorlátot a digitális eszközök használatára, és fontos, hogy az adott pedagógus/szülő ott legyen mellette, mikor használja azt, hiszen így kontroll alatt tudja tartani gyermekének tevékenységét, ezzel megelőzve azt, hogy a gyermek olyan tartalmakat használjon, lásson, ami nem az ő életkorának való. Emellett nagyon sokan említették a függőséget. Ez nem csak az óvodás korú gyermekeknél nagy veszély, hanem ugyanúgy az iskolás gyerekeknél és felnőtteknél is kialakulhat, ha nem szabályozzuk ezeknek az eszközöknek a használatát. Hiszen ha napi szinten több órát használjuk őket, kialakul bennünk egy szokás, és ha különböző tényezők miatt ezt a szokást nem tudjuk elvégezni, nem tudunk ezekhez az eszközökhöz nyúlni, akkor az frusztrációt, ingerlékenységet is okozhat.

Pozitív hatásnál számos pedagógus említette, hogy nagyon jó eszköz lehet szemléltetésre, zenehallgatásra például óvodai foglalkozások során, de akár otthon is. Ha az óvodában a körülmények nem teszik lehetővé, hogy a gyerekekkel megnézhessék élőben az adott témához kapcsolódó tevékenységeket, tartalmakat, nagyon jó szemléltető eszközök lehetnek erre a digitális eszközök, hiszen így a gyermekek láthatják képeken, videókon, amit személyesen, élőben nem biztos hogy lett volna rá alkalmuk. Nagyon sok pedagógus említette még a fejlesztő játékokat a pozitív hatások körében. Ahogy egyre jobban fejlődik ez a digitális világ, annál több lehetőség nyílik meg az emberek előtt, ilyen például a

gyerekeknek a fejlesztő játékok. Nagyon igényes és tartalmas játékokat tudunk találni a gyermekek számára az internetes platformokon, de nagyon fontos az, hogy mielőtt a gyermekek kezébe adnánk ezeket, ellenőrizzük le, hogy valóban az ő fejlettségi szintjének felel meg, és emellett fontos hogy az ő életkorához alkalmazkodó tartalmak legyenek benne.

A következő kérdésben arra szerettem volna választ kapni, hogy a kitöltő pedagógusok közül hány százalék az, aki használja az óvodában a digitális eszközöket akár egy csoportfoglalkozás során. A pedagógusok 22,2%-a (42 pedagógus) rendszeresen, 55%-a (104) alkalmanként, 18%-a (34) ritkán és 4,8%-a (9) soha nem használja a digitális eszközöket a csoportokban. (17. ábra)



17. ábra - Az óvodapedagógusok digitális eszközhasználata az óvodában (%)

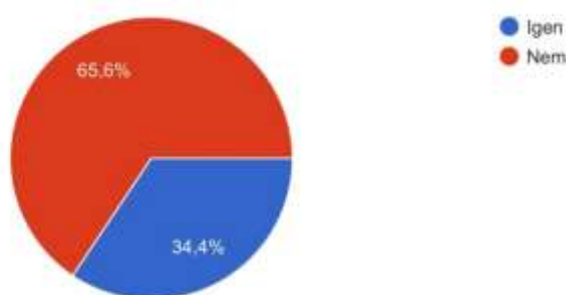
Itt arra is kíváncsi voltam, hogy mennyire különbözik azoknak az óvodapedagógusoknak az eszközhasználata, akik 0-5 éve vannak a szakmában ellenben azokkal, akik már több mint 30 éve dolgoznak óvodapedagógusként. Az eredmény meglepő volt számomra, hiszen azok, akik 0-5 éve dolgoznak óvodapedagógusként, azoknál 42 pedagógusból, 31 (73,8%-uk) válaszolta azt, hogy használják a digitális eszközt rendszeresen vagy alkalmanként. Azoknál az óvodapedagógusoknál, akik pedig több mint 30 dolgoznak a szakmában, azoknál 60 pedagógusból, 47 (78,3%-uk) válaszolta azt, hogy használják a digitális eszközöket rendszeresen, vagy alkalmanként.

Ezeket az eredményeket összevetve, megállapíthatjuk azt, hogy azok a pedagógusok, akik már több éve vannak a szakmában, nagyobb százalékban használják az IKT eszközöket a csoportfoglalkozások során, mint azok, akik még csak a szakma kezdetében vannak.

De hogy milyen célra használják a pedagógusok ezeket az eszközöket? A következő kérdésben erre kerestem meg a választ, hogy ha már használtak digitális eszközöket az óvodapedagógusok a csoportban, milyen célra alkalmazták azokat. Nagy számban a pedagógusok a szemléltetést adták meg válaszul, de emellett sokan írták még a

zenehallgatást, mesék/filmek nézését, fejlesztő játékok használatát, képek/videók készítése a csoportról a szülőknek.

Számos kutatás, tanulmány szól arról, hogy az óvodapedagógusok kis száma rendelkezik valamilyen informatikai ismerettel, végzettséggel. Mivel a távolléti óvodai neveléshez (ha a pedagógusok online oldották meg azt) nagy szükség volt az informatikai ismeretekre, kíváncsi voltam, hogy a kitöltők közül hány pedagógusnak van bármilyen számítógép-használói végzettsége. Az óvodapedagógusok 34,4%-a (65 pedagógus) rendelkezik, 65,6%-a (124) pedig nem rendelkezik semmilyen számítógép-használói végzettséggel. (18. ábra)

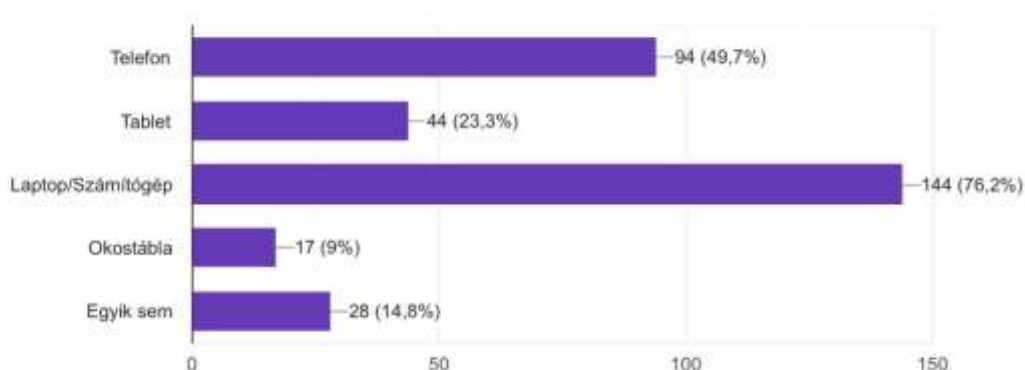


18. ábra - Óvodapedagógusok aránya, akik rendelkeznek számítógép-használói végzettséggel (%)

Mint azt az eredmény is mutatja, a pedagógusok nagyon kevés százaléka rendelkezik bármilyen számítógép-használói végzettséggel. Feltételezhetjük, hogy ez az alacsony szám befolyásolta a pedagógusok munkáját abban, hogy minél sikeresebben tudják megoldani a távolléti óvodai nevelést. Hiszen akik nem rendelkeznek semmilyen végzettséggel, vagy ismerettel, nekik megnehezítette a munkájukat, hiszen nekik nem csak egy teljesen új nevelési programot kellett kialakítani, de még az számítógépes ismereteket is el kellett sajátítaniuk, nagyon kevés idő alatt.

Azok a pedagógusok, akik viszont rendelkeznek valamilyen végzettséggel, milyennel rendelkeznek? Következő kérdésemben erre kerestem a választ. Nagyon sok pedagógus az ECDL (European Computer Driving Licence) végzettséget említette, ami egy olyan jogosítványt ad, ami elsősorban nem az informatikai, hanem a felhasználói ismereteket részesíti előnyben. Emellett még sokan említették a szoftver üzemeltetői, alap- és középfokú számítógép kezelői végzettséget, tanulmányok során szerzett ismereteket, továbbképzéseket és megemlítették még az informatikai érettségit is.

Sok óvodában hiába a pedagógusok felkészültsége ebből a területből, ha nincsenek meg a szükséges eszközök ahhoz, hogy egy tartalmas foglalkozást tudjon megtervezni az óvodapedagógus. Következő kérdésem ez volt a pedagógusok irányában, hogy milyen eszközök állnak rendelkezésre abban az óvodában, ahol dolgoznak. Választási lehetőségeknek a következőket adtam meg: telefon, tablet, laptop/számítógép, okostábla, vagy, hogy egyik sem található meg. Egyszerre több válasz is jelölhető volt. A pedagógusoknak 49,7%-nak (94 pedagógus) telefon, 23,3%-nak (44) tablet, 76,2%-nak (144) laptop/számítógép és 9%-nak (17) okostábla áll rendelkezésükre az óvodában. Azok akik azt jelölték, hogy egyik eszköz sem áll rendelkezésükre óvodájukban, az a pedagógusok 14,8%-a, azaz 28 óvodapedagógus. (19. ábra)



19. ábra - Óvodákban rendelkezésre álló digitális eszközök (%)

Az eredményekből látszik, hogy sok óvodában rendelkezésre áll valamilyen eszköz az óvodapedagógusok számára. Ez adódhat abból, hogy a digitális eszközök igénye egyre jobban nő az oktatási intézményekben, és számos lehetőség van arra, hogy akár már pályázati úton is hozzájussanak ezekhez az eszközökhöz. Ahol semmilyen eszköz nem áll rendelkezésre, ott a pedagógusok nagy valószínűséggel vagy saját/kölcsönként eszközeiket használják, vagy egyáltalán nem használnak digitális eszközöket, ezzel elzárva az esélyt a gyermekek előtt, hogy ismerkedhessenek ezekkel az eszközökkel és azok használatával.

Mint ahogy a szülőknél, úgy a pedagógusoknál is feltettem azt a kérdést, hogy milyen formában valósult meg a távolléti óvodai nevelés a bezárások alatt. Meglepően itt teljesen más eredmény jött ki, mint a szülőknél. A pedagógusok többsége online oldotta meg a távolléti nevelést, csupán páran válaszolták, hogy nem oldották meg, vagy, hogy személyesen vitték el a családoknak a feladatlapokat. Idéznék pár választ a pedagógusoktól, hiszen nagyon sok érdekes megoldást olvashattam a távolléti óvodai nevelésre.

- „Délelőtt-délután fél-fél óra csoportos foglalkozás + napi fél óra korcsoportokra osztott kiscsoportos fejlesztés. Mese feldolgozások, PPT-k, videók minden óvodás témakörben. Legkevésbé az ének-zene feldolgozása sikerült, egyéni taps, éneklés ill. zenehallgatás valósulhatott meg a Zoom segítségével. Napi 1 óra mozgás összeállítás készítettünk. Valamint mindennapi mesét az óvó nénik tolmácsolásában. Ezek megnézését, hallgatását már a szülőkre bíztuk.”

- „Videófelvételekkel, nagyrész irodalmi, ének-zenei anyagok E-mail és Facebook csoportba elküldve. Válogatott anyagot foglalkozástémához, ezen kívül meghívtam őket a házukhoz, ami egy kis kirándulásnak felel meg, és a ház előtt kiraktam összeállított csomagokat kreativitáshoz, és aki vitt belőle, elkészíthette az alkotást.”

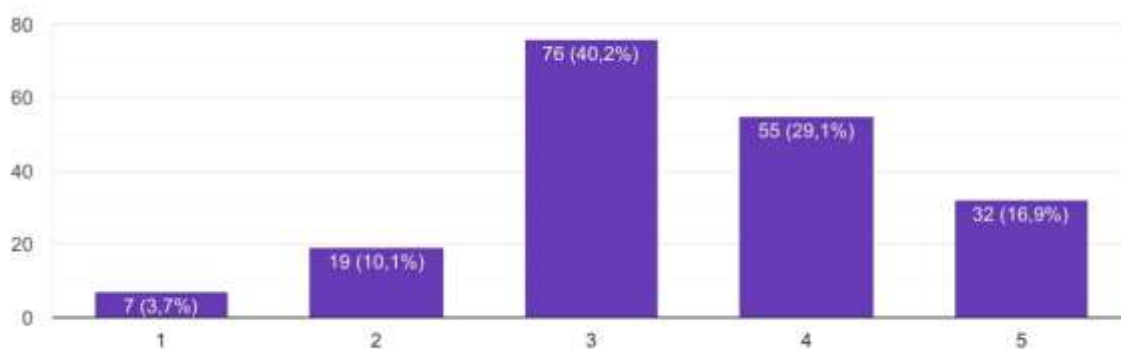
- „Napi szinten e-mailben küldtem, hetente egy blogba is feltöltöttem. Mesét olvastam nekik minden nap, amit felvettem videóra, és szintén e-mailben küldtem el. Egyes kézműves tartalmakat is felvettem videóra elkészítési útmutatóként. Saját tartalmakat is küldtem pl. madárcsicsergést, méhzümmögést vettem fel sétáim során. Érdekes, vicces videókat is küldtem, pl. torna videók, madáropera, stb. Aki akarta, Messengeren, Zoomon beszélhetett velem. Kolléganővel közösen Meet beszélgetéseket is tartottunk.”

Nagyon sok óvodapedagógus, online osztotta meg a szülőkkel a különböző feladatlapokat, videó- és hanganyagokat. A pedagógusok számos oldalt használtak arra, hogy a szülőknek továbbítani tudják a feladatokat. Ilyen volt a Facebook, Messenger, E-mail, Zoom, Skype Teams és volt, hogy telefonon is továbbították, ha nem volt internet. Sokan írták azt is, hogy fényképeket, videókat kértek az eredményekről, a szülők pedig örömmel osztották ezt meg a pedagógusokkal.

Vizsgálatomban arra is választ szerettem volna keresni, hogy hogyan oldották meg azoknak a gyermekeknek a nevelését, akiknek nem állt rendelkezésre otthon digitális eszköz. A válaszok szintén nagyon megosztóak voltak. Nagyon sok pedagógus írta azt, hogy nem volt náluk ilyen gyermek. Ellenben, akik azt válaszolták, hogy volt ilyen gyermek, azok közül körülbelül fele-fele arányban válaszolták azt, hogy személyesen/telefonon keresztül továbbították el a feladatokat a gyermekeknek, vagy kimaradtak az óvodai fejlesztésből. Akiknek személyesen juttatták el a feladatokat, ott vagy az óvodapedagógusok, vagy más szülők segítettek ebben. Volt, aki kitette a háza elé a feladatokat és az ablakból nézte, ahogy elviszik azt a gyermekek, ezzel is figyelve egymás testi épségére. Volt olyan pedagógus, aki azt válaszolta, hogy az ő városukban lehetett az önkormányzatoknál tabletekre pályázni ezeknek a családoknak, hogy zökkenőmentesen tudjanak részt venni az online nevelésben. Azok a gyermekek, akik kimaradtak a fejlesztésből, arra a pedagógusok az óvoda

újrakezdésekor kiemelt figyelmet fordítottak, így igyekezve bepótolni azokat a hiányosságokat, amik kimaradtak nekik a digitális eszközök hiányában.

Ahogy a szülőktől, úgy az óvodapedagógusoktól is megkérdeztem 5-fokú skálán, amit a 20. ábra szemléltet, mennyire voltak elégedettek a szülők együttműködésével a távolléti óvodai nevelés alatt. A pedagógusok, ahogy azt a 20. ábrán láthatjuk, 3,7%-a (7 ember) az 1-es, 10,1%-a (19) a 2-es, 40,2%-a (76) a 3-as, 29,1%-a (55) a 4-es és 16,9%-a (32) pedig az 5-ös szintet választotta.



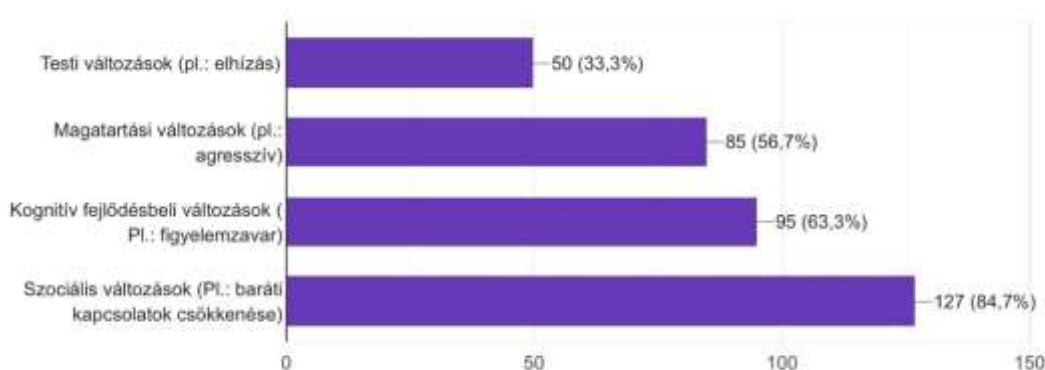
20. ábra - Óvodapedagógusok elégedettsége a szülők együttműködéséről a távolléti óvodai nevelés alatt (%)

Az eredményekből láthatjuk, hogy az óvodapedagógusok átlagban meg voltak elégedve a szülők együttműködésével. Ha ezt összehasonlítjuk a szülők által adott válaszokkal, megfigyelhetjük, hogy igen érdekes eredményt kapunk, hiszen a pedagógusok többsége meg volt elégedve a szülők együttműködésével, ezzel ellentétben a szülőknél igen megosztó volt a válaszok aránya. De vajon ez miért alakulhatott így? Lehetséges, hogy a kommunikáció nem volt megfelelő a két fél között. Lehetséges, hogy a szülők, amit észleltek problémákat, vagy ha gondjuk volt valamivel, azt nem jelezték az óvodapedagógusok számára, így a pedagógusok úgy ítélték meg, hogy érthető és megfelelő az a segítség, amit nyújtottak a szülők számára.

Következő kérdésben, ahogy a szülőknél is, úgy a pedagógusoktól is kikértem véleményüket arról, hogy szerintük okozott/okozni fog-e változást a gyermekek fejlődésében a távolléti óvodai nevelés. A szülőkkel ellentétben, itt túlnyomó többségben úgy gondolják az óvodapedagógusok, hogy okozott/okozni fog. Úgy gondolják a pedagógusok, hogy számos területen visszaesés jelentkezett, vagy fog jelentkezni a gyermekek fejlődésében. Sokan a szociális fejlődésüket, magatartási és figyelmi problémákat említették. Emellett még említették a kevesebb mozgást, önállóságot,

szokásrendszerük és napirendjük felbomlását. Viszont nem csak negatív, hanem pozitív változásokat is írtak a pedagógusok, mint például, hogy a szülő-gyermek kapcsolat megerősödött az otthonlét alatt és hogy a gyermekek digitális kompetenciái fejlődtek.

Következő kérdésben megadtam pár területet, amelyekben változások léphettek fel a gyermekek fejlődésében, így azok a pedagógusok, akik úgy gondolták változást okozott a távolléti óvodai nevelés, ők válaszolhattak rá. A válaszok közül egyszerre többet is jelölhettek a pedagógusok, ennek következtében a következő eredmények születtek, amelyeket a 21. ábrán is megfigyelhetünk. Az óvodapedagógusok 33,3%-a (50 pedagógus) szerint, testi változások következhetnek be, 56,7%-a (85) szerint magatartási változások, 63,3%-a (95) szerint kognitív fejlődésbeli változások és 84,7%-a (127) szerint pedig szociális változásokat okozhat a távolléti óvodai nevelés. (21. ábra)

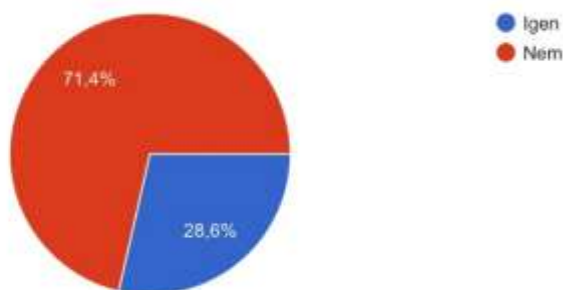


21. ábra - Fejlődésben bekövetkezett változások az óvodapedagógusok szerint (%)

Testi változások léphetnek fel amiatt, hogy otthon nem állt rendelkezésre a gyermekek számára a mindennapos mozgás, ami az óvodában biztosítva volt számukra. Több időt töltöttek a digitális eszközök használatával, ami közben a mozgás szerepe csökken. Magatartási változások léphetnek fel amiatt, hogy a gyermekek otthoni szokásrendszere lépett előtérbe, így mikor visszamentek az óvodában, újra meg kellett szokniuk az óvodai szokás- és szabályrendszert, és az ott megszokott napirendet. Kognitív fejlődésbeli változások léphetnek fel amiatt, hogy online formában történt a gyermekek fejlesztése. A digitális eszközök túlzott és korlátok nélküli használata lassítja a gyermekek gondolkodását és fantáziáját. Szociális változásokat is okozhatott, hiszen a bezártság és a kijárási korlátozások miatt a gyermekek nem találkozhattak barátaikkal, velük egykorú gyerekekkel. Ezáltal lehet bátortalanabbak, szégyenlősebbek lettek.

A távolléti óvodai nevelés számos helyen okozhatott változásokat, következő kérdésben erre szerettem volna választ kapni, hogy az óvodapedagógusok óvodájában,

csoportjában történt-e valami változás. A pedagógusok 28,6%-a (54 ember) válaszolta azt, hogy változtattak valamit az óvoda/csoport életében, 71,4%-a (135) pedig azt válaszolta, hogy nem történt változás. (22. ábra)



22. ábra - Történt-e változás az óvoda/csoport életében a távolléti óvodai nevelés után (%)

Utolsó kérdésemben pedig leírhatták a pedagógusok azt, hogy miben változtattak a távolléti óvodai nevelés után óvodájukba/csoportjukba. Itt is idéznék pár választ, amit az óvodapedagógusok írtak.

- „A szülők nem jöhettek be az óvoda épületébe csak az ajtóig kísérhették a gyereket, a csoportban min. 1 méter távolságra ülhetek a gyerekek egymástól. Mindenkinek saját zárható doboza volt, amiben ceruza, olló, ragasztó, pici játék, stb volt, amelyet csak ő használt. Olyan játékok maradhattak elől, amelyeket fertőtleníteni lehetett.”
- „Szülő jobban figyelemmel kíséri mivel foglalkozott az oviban gyermeke. Nyílt napokra többen jönnek, ezek gyakrabban vannak. Szülők több önállóságot engednek gyermekeiknek.”
- „Az érzelmi nevelésre még nagyobb hangsúlyt fektetünk, és az iskolába készülő gyerekek számára kidolgoztunk egy fejlesztő programot, mellyel az otthon töltött idő alatt lemaradt készségeket igyekszünk fejleszteni.”
- „A gyerekekkel szemben még erőteljesebben törekedtünk a személyes kontaktus, a szeretetteljes légkör megteremtésére. Ezen kívül másodsorban a higiéniai szokásokban következett be változás, pl. saját kulacs használata, minden tüsszentés után orrfújás, kézmosás.”

Sok óvodában a szülők nem kísérhették be gyermekeiket az épületekbe, emellett a kötelező higiéniai előírásoknak megfelelően alakították ki az óvoda mindennapi életét. Az online platformokon a pedagógusok aktívabbak lettek, sokkal több képet és videót osztottak meg a szülőkkel a gyermekek óvodai mindennapjairól. Emellett az óvodapedagógusok gyakrabban használják azóta a digitális eszközöket, több közösségi élményt szerveznek a

gyerekeknek, több egyéni fejlesztést végeznek el, és nagyobb odafigyeléssel fordulnak a higiénára.

ÖSSZEGZÉS

Az eredményeket tekintve, bátran állíthatjuk azt, hogy sikeresen zajlott az óvodákban a távolléti óvodai nevelés, de vannak olyan területek, amiken a továbbiakban még javítani lehet.

Az eredményekből kiderült az, hogy mint az iskolákban, egyetemeken, az óvodában is digitális úton próbálták megvalósítani a gyermekek nevelését. Amint azt a válaszok is bizonyítják, a gyermekek életében eddig is jelen volt a digitális eszközök használata, emellett azt is alátámasztják, hogy a távolléti óvodai nevelés növelte körükben ezeknek az eszközöknek a használatát. Azonban, hogy ezeknek az eszközöknek a használata mennyire befolyásolja a gyermekek fejlődését, további kutatásokat igényelnek.

A pedagógusok és a szülők egyaránt úgy gondolják, hogy a gyermekek fejlődésében a távolléti óvodai nevelés okozott és okozni fog változásokat. Amikor visszatértek a személyes óvodai neveléshez, észrevehető volt rajtuk, hogy számos területen visszaesés mutatkozott a gyermekek fejlődésében. A gyermekek szociális készségeit érte leginkább ez a változás, de emellett a gyerekek önállótlanabbak lettek, türelmetlenebbek, figyelmetlenebbek és újra ki kellett bennük alakítani az óvodai szokás- és szabályrendszereket. Az óvodák bezárása következtében az óvodapedagógusok online formában próbálták a gyermekek fejlesztését folytatni, és ahogy az az eredményekből is kiderül, ez befolyásolta a gyermekek digitális eszközhasználatát. Több időt töltöttek a képernyők előtt, és azt is megfigyelhetjük, hogy ez időszak után is, ha csak kis számban, de megnőtt a gyermekek digitális eszközök használata. Ami szintén kiderült a kutatásom alatt, hogy a szülők ellenőrizték és kipróbálták azokat az oldalakat, melyeket az óvodapedagógusok küldtek a gyermekek számára, mindemellett egy közös tevékenység volt a szülő-gyermek között, hiszem a szülők jelen voltak a gyermekek eszközhasználatakor. Kutatásomban arra is választ kaptunk, hogy kevés pedagógus rendelkezik informatikai ismeretekkel, de a pedagógusok többsége viszont a távolléti óvodai nevelés előtt is alkalmazta már a csoportfoglalkozások során a digitális eszközöket, és az óvodákban nagy számban el is érhető valamilyen eszköz az óvodapedagógusok számára.

Tehát megerősíthetem azokat a megállapításokat, hogy a gyermekek fejlődésére pozitívan is hathatnak a digitális eszközök használata, ha azok használatát a szülők korlátozzák és ellenőrzik, azonban ha ezek a feltételek nincsenek biztosítva, a gyermekek fejlődése szempontjából negatív hatást érhetnek el vele. Megerősítést nyert az a feltevésem is, hogy a gyermekek fejlődésében kiesést okozott a távolléti óvodai nevelés, hiszen

szocializációjuk, magatartásuk és szokásrendszerük teljesen felfordult. Azonban ezeket a kieséseket további egyéni fejlesztésekkel segíthetjük, helyreállíthatjuk.

IRODALOM

1. Oktatási hivatal (2020) - Módszertani ajánlás az óvodapedagógusok részére a koronavírus-járványban az óvodai ellátást végző intézmények esetében elrendelt rendkívüli szünetre In: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/tavoktatas/SNI/OVO_DAI_MODSZERTANI_AJANLAS.pdf?fbclid=IwAR3ge-hTQJNKXX-KZIMmpc9l68NWCD6fZ1HnNHPfXtDHm5ykBZQ5yw1PkUE (Letöltési idő: 2021.11.27.)
2. F. Lassú, Z., & Megyeriné Fácska, J. (2021). „A tévé maradt az egyetlen lehetőség, ami lefoglalta őket” – Hatéves kor alatti gyermekek és családjuk digitális eszközhasználatának változása a Covid19 járvány idején. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 9(2), 187-204.
3. Fáyné Dombi Alice; Hódi Ágnes; Kiss Renáta Mária (2016): IKT az óvodában : kihívások és lehetőségek. *MAGYAR PEDAGÓGIA*, 116 (1). pp. 91-117. ISSN 0025-0260
4. Turcsányiné Szabó Márta (2004). Számítógépet az ovisoknak! Új Pedagógiai Szemle, 54(1), 87–98
5. Török, B. (2007). Az óvodai csoportszobai számítógépek. *Iskolakultúra*, 17(4), 115–126.
6. Bakó, M., & Ráb, T. (2009). Számítógép-használat óvodáskorban. *Iskolakultúra*, 19(11), 89–101.
7. Hódi Ágnes; Tóth Edit; B. Németh Mária; Fáyné Dombi Alice (2019): Óvodások IKT-használata otthon – szülői minta és szerepvállalás. *NEVELÉSTUDOMÁNY: OKTATÁS KUTATÁS INNOVÁCIÓ*, 7 (2). pp. 22-41. ISSN 2063-9546
8. Forgács Györgyi (2018) - A digitális médiahasználati szokások szerepe az óvodás gyermekek fejlődésében - Pedagógiai valóságok 8-17. ISBN 978-615-5224-80-5
9. Konok, V., Peres, K., Ferdinandy, B., Jurányi, Z., Bunford, N., Ujfalussy, D. J., Réti, Z., Kampis, G., & Miklósi, Ádám. (2020). Hogyan hat a mobileszköz-használat az óvodások figyelmére és társas-kognitív készségeire?. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 8(2), 13-31.

10. Havas, G. (2004). Halmazottan hátrányos helyzetű gyerekek - és az óvoda. *Iskolakultúra*, 14(4), 3–16.
11. Huszti, E. (2021). A digitális oktatás próbatétele halmazottan hátrányos helyzetű tanulók körében. *Acta Medicinae Et Sociologica*, 12(33), 160–189.
12. Mariann, F. (2020). Digitális átállás – az első hét tapasztalatai. *Iskolakultúra*, 30(9), 77–95.
13. N. Kollár, K. (2021). Az online oktatás tapasztalatai és gyakorlata a pedagógusok nézőpontjából. *Iskolakultúra*, 31(2), 23–53.
14. Villányi, G. (2021). A Covid19 járvány okozta életmódbeli változások hatásai az óvodahasználókra – Óvodapedagógusok és szülők tapasztalatainak áttekintése. *Gyermekevelés Tudományos Folyóirat*, 9(2), 378-398.

MELLÉKLETEK

1.melléklet - Szülői kérdőív

Tisztelt Szülők!

Varga Klaudia vagyok, a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar végzős óvodapedagógus hallgatója. Kérem, segítse óvodáskorú gyermekes szülőként a kérdőív kitöltésével, a szakdolgozatom keretében végzett kutatásomat, aminek témája a távolléti óvodai nevelés az óvodáskorúak környezetében.

A kérdőív kitöltése 15-20 percet vesz igénybe, illetve anonim módon, önkéntes alapon történik. A nevük nem kerül rögzítésre, illetve feltüntetésre a válaszok feldolgozása során sem.

Köszönöm, hogy kitöltésével hozzájárul a szakdolgozatom sikerességéhez!

- 1. Hány éves gyermeke?**
 - a. szöveges válasz
- 2. Önök rendelkeznek-e a családban bármilyen digitális eszközzel?**
 - a. Igen
 - b. Nem
- 3. Ha rendelkeznek, milyen digitális eszközök állnak rendelkezésre? (Több válasz jelölhető)**
 - a. Okostelefon
 - b. Tablet
 - c. Laptop/Számítógép
 - d. TV
- 4. Nevelési napokon gyermeke napi szinten milyen hosszú ideig használt digitális eszközöket a távolléti óvodai nevelés előtt?**
 - a. Napi 6 óránál több
 - b. Napi 1-2 óra
 - c. Napi 1 óránál kevesebb
 - d. Nem használta
 - e. Egyéb:
- 5. Nem nevelési napokon gyermeke napi szinten milyen hosszú ideig használt digitális eszközöket a távolléti óvodai nevelés előtt?**
 - a. Napi 6 óránál több
 - b. Napi 1-2 óra
 - c. Napi 1 óránál kevesebb
 - d. Nem használta
 - e. Egyéb:
- 6. Nevelési napokon gyermeke napi szinten milyen hosszú ideig használt digitális eszközöket a távolléti óvodai nevelés alatt?**
 - a. Napi 6 óránál több

- b. Napi 1-2 óra
 - c. Napi 1 óránál kevesebb
 - d. Nem használta
 - e. Egyéb:
- 7. Nem nevelési napokon gyermeke napi szinten milyen hosszú ideig használt digitális eszközöket a távolléti óvodai nevelés alatt?**
- a. Napi 6 óránál több
 - b. Napi 1-2 óra
 - c. Napi 1 óránál kevesebb
 - d. Nem használta
 - e. Egyéb:
- 8. Nevelési napokon gyermeke napi szinten milyen hosszú ideig használja a digitális eszközöket a távolléti óvodai nevelés után?**
- a. Napi 6 óránál több
 - b. Napi 1-2 óra
 - c. Napi 1 óránál kevesebb
 - d. Nem használta
 - e. Egyéb:
- 9. Nem nevelési napokon gyermeke napi szinten milyen hosszú ideig használja a digitális eszközöket a távolléti óvodai nevelés után?**
- a. Napi 6 óránál több
 - b. Napi 1-2 óra
 - c. Napi 1 óránál kevesebb
 - d. Nem használta
 - e. Egyéb:
- 10. Mire használta gyermeke a digitális eszközöket a távolléti óvodai nevelés alatt?**
(Több válasz jelölhető)
- a. Óvodai feladatok megoldása
 - b. Számítógépes játékok játszása
 - c. Képek/videók nézegetése
 - d. Kapcsolattartás
 - e. Egyéb:
- 11. Ön kitől kapott segítséget ahhoz, hogy a távolléti óvodai nevelés megvalósulhasson?(Több válasz jelölhető)**
- a. Óvodapedagógusok
 - b. Más szülők
 - c. Családtagok
 - d. Ismerősök
 - e. Senkitől
 - f. Egyéb:
- 12. Ön mennyire volt elégedett az óvodapedagógusok együttműködésével a távolléti óvodai nevelés alatt? (1-nem voltam elégedett, 5-teljes mértékben elégedett voltam)**
- a. 1
 - b. 2
 - c. 3
 - d. 4

- e. 5
- 13. Milyen formában kapták meg a távolléti óvodai nevelés alatt a nevelési feladatokat az óvodapedagógusoktól? (pl.: papíralapú formában)**
- a. szöveges válasz
- 14. Ön mennyire volt elégedett az óvodapedagógusok által kiadott feladatok minőségével? (1-nem voltam elégedett, 5-teljes mértékben elégedett voltam)**
- a. 1
b. 2
c. 3
d. 4
e. 5
- 15. Ön mit gondol az óvodapedagógusok által kiadott feladatok mennyiségéről?**
- a. Túl kevés volt
b. Éppen elég volt
c. Túl sok volt
- 16. Okozott-e plusz költségeket a távolléti óvodai neveléshez szükséges eszközök beszerzése? (pl.: digitális eszközök, papírnyomtatás, stb.)**
- a. Igen
b. Nem
- 17. Meg tudta-e oldani gyermekének felügyeletét, a távolléti óvodai nevelés alatt?**
- a. szöveges válasz
- 18. Mivel töltötték a gyermekek otthon tartózkodásukat az óvodai feladatokon kívül? (több válasz jelölhető)**
- a. Játszottak (babáztak, autóztak, udvari játék, stb.)
b. Segédkeztek az otthoni teendőkben (takarítás, főzés, kerti munkák, stb.)
c. Kézműveskedtek (rajzolás, barkácsolás, stb.)
d. Sportoltak
e. Digitális eszközt használtak (telefon, számítógép, TV, stb.)
- 19. Ön kipróbálta-e az óvodapedagógusok által kiadott oldalakat, melyeket gyermeke használt a távolléti óvodai nevelés alatt?**
- a. Igen
b. Nem
c. Ritkán
- 20. Ön gyermekével együtt használták a digitális eszközöket a távolléti óvodai nevelés alatt?**
- a. Igen, mellette voltam
b. Ritkán
c. Nem, egyedül használta
- 21. Megfigyelése szerint a távolléti óvodai nevelés okozott/okozni fog változást a gyermekének fejlődésében? Kérem fejtse ki véleményét!**
- a. szöveges válasz

2. melléklet - Óvodapedagógusi kérdőív

Tisztelt Óvodapedagógusok!

Varga Klaudia vagyok, a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar végzős óvodapedagógus hallgatója. Kérem, segítse óvodapedagógusként a kérdőív kitöltésével a szakdolgozatom keretében végzett kutatásomat, aminek témája a távolléti óvodai nevelés az óvodáskorúak környezetében.

A kérdőív kitöltése 15-20 percet vesz igénybe, illetve anonim módon, önkéntes alapon történik. A nevük nem kerül rögzítésre, illetve feltüntetésre a válaszok feldolgozása során sem.

Köszönöm, hogy kitöltésével hozzájárul a szakdolgozatom sikerességéhez!

- 1. Ön hány éve dolgozik óvodapedagógusként?**
 - a. 0-5 év
 - b. 6-10 év
 - c. 11-20 év
 - d. 21-30 év
 - e. 30 felett
- 2. Ön milyen korcsoportban dolgozik?**
 - a. Kiscsoport
 - b. Középső
 - c. Nagycsoport
 - d. Vegyes
- 3. Ön szerint milyen pozitív és negatív hatásai vannak az óvodáskorú gyermekek körében a digitális eszközhasználatának?**
 - a. szöveges válasz
- 4. Ön használt-e már az óvodában digitális eszközöket a csoportfoglalkozások során a távolléti óvodai nevelés előtt?**
 - a. Igen, rendszeresen
 - b. Igen, alkalmanként
 - c. Ritkán
 - d. Nem, soha
- 5. Ha használt már, milyen célból használta ezeket az eszközöket?**
 - a. szöveges válasz
- 6. Ön rendelkezik-e bármilyen számítógép felhasználói végzettséggel? (Pl. ECDL)**
 - a. Igen
 - b. Nem
- 7. Ha igen, milyen végzettséggel rendelkezik?**
 - a. szöveges válasz
- 8. Milyen digitális eszközök állnak rendelkezésre óvodájában a gyermekek fejlődésének céljára?**
 - a. Telefon
 - b. Tablet
 - c. Laptop/Számítógép
 - d. Okostábla
 - e. Egyik sem
- 9. Hogyan valósították meg a távolléti óvodai nevelést?**
 - a. szöveges válasz

- 10. Amennyiben digitálisan, és volt a csoportjában olyan gyermek, akinek nem állt rendelkezésére otthon digitális eszköz, hogyan oldották meg nevelését a távolléti óvodai nevelés alatt?**
- a. szöveges válasz
- 11. Ön mennyire volt elégedett a szülők együttműködésével a távolléti óvodai nevelés alatt? (1-nem voltam elégedett, 5-teljes mértékben elégedett voltam)**
- a. 1
b. 2
c. 3
d. 4
e. 5
- 12. Véleménye szerint a távolléti óvodai nevelés okozott/okozni fog változást a gyermekének fejlődésében? Kérem fejtse ki véleményét!**
- a. szöveges válasz
- 13. Ha úgy gondolja igen, miben okozhatott változásokat? (több válasz is lehet)**
- a. Testi változások (pl.: elhízás)
b. Magatartási változások (pl.: agresszív)
c. Kognitív fejlődésbeli változások (Pl.: figyelemzavar)
d. Szociális változások (Pl.: baráti kapcsolatok csökkenése)
- 14. Az Ön óvodájában/csoportjában változtattak valamit az óvodai életükben a távolléti óvodai nevelés utáni időszakban?**
- a. Igen
b. Nem
- 15. Ha igen, mit változtattak?**
- a. szöveges válasz

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. **ábra** - Rendelkeznek-e a családban bármilyen digitális eszközzel **20.oldal**
2. **ábra** - Milyen digitális eszközökkel rendelkeznek a családban **21.oldal**
3. **ábra** - Digitális eszközhasználat nevelési napokon a távolléti óvodai nevelés előtt **22.oldal**
4. **ábra** - Digitális eszközhasználat nem nevelési napokon a távolléti óvodai nevelés előtt **22.oldal**
5. **ábra** - Digitális eszközhasználat nevelési napokon a távolléti óvodai nevelés alatt **23.oldal**
6. **ábra** - Digitális eszközhasználat nem nevelési napokon a távolléti óvodai nevelés alatt **23.oldal**
7. **ábra** - Digitális eszközhasználat nevelési napokon a távolléti óvodai nevelés után **24.oldal**
8. **ábra** - Digitális eszközhasználat nem nevelési napokon a távolléti óvodai nevelés után **24.oldal**
9. **ábra** - Szülők elégedettsége az óvodapedagógusok együttműködéséről a távolléti óvodai nevelés alatt **26.oldal**
10. **ábra** - Szülők elégedettsége az óvodapedagógusok által megosztott feladatok minőségéről **28.oldal**
11. **ábra** - Szülők véleménye az óvodapedagógusok által elküldött feladatok mennyiségéről **28.oldal**
12. **ábra** - A szülők aránya, akik számára plusz költségeket okozott a távolléti óvodai nevelés **29.oldal**
13. **ábra** - A szülők eloszlása arról, hogy kipróbálták-e a pedagógusok által elküldött feladatokat **30.oldal**
14. **ábra** - Jelen voltak-e a szülők gyermekük digitális eszközhasználatakor **30.oldal**
15. **ábra** - Az kitöltötők munkaviszonya óvodapedagógusként **32.oldal**
16. **ábra** - Óvodapedagógusok eloszlása korcsoportok alapján **32.oldal**
17. **ábra** - Az óvodapedagógusok digitális eszközhasználat az óvodában **34.oldal**
18. **ábra** - Óvodapedagógusok aránya, akik rendelkeznek számítógép-használati végzettséggel **35.oldal**
19. **ábra** - Óvodákban rendelkezésre álló digitális eszközök **36.oldal**

20. **ábra** - Óvodapedagógusok elégedettsége a szülők együttműködéséről a távolléti óvodai nevelés alatt **38.oldal**

21. **ábra** - Fejlődésben bekövetkezett változások az óvodapedagógusok szerint **39.oldal**

22. **ábra** - Történt-e változás az óvoda/csoport életében a távolléti óvodai nevelés után **40.oldal**

Az ábrák saját forrásból származnak.

PLÁGIUM NYILATKOZAT

Alulírott **Varga Klaudia** (név) (NEPTUN-kód: **HYG5A3**) jelen nyilatkozat aláírásával kijelentem, hogy az **Óvodai nevelés a pandémia alatt** című dolgozat (a továbbiakban: dolgozat) önálló munkám, a dolgozat készítése során betartottam a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szabályait, valamint az Alkalmazott Pedagógiai Intézet által előírt, a dolgozat készítésére vonatkozó szabályokat, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozat esetén plágiumnak/szerzői jogsértésnek számít:

- szó szerinti idézet közlése idézőjel és hivatkozás megjelölése nélkül;
- tartalmi idézet hivatkozás megjelölése nélkül;
- más szerző publikált gondolatainak saját gondolatként való feltüntetése.

Kijelentem továbbá, hogy a dolgozat készítése során az önálló munka kitétel tekintetében a konzulenszt, illetve a feladatot kiadó oktatót nem tévesztettem meg.

Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot nem magam készítettem vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogsértés ténye merül fel, a SZTE JGYPK Alkalmazott Pedagógiai Intézete a dolgozatot elégtelennek minősíti.

Kelt: Szeged, 2022.04.04.

.....**Varga Klaudia**

hallgató aláírása